

ABONAMENTUL

pe un an . 28 Cor.
pe un jum. . 14 c
pe o lună . 2.40 c

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA :
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERȚIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu se înap-
tază.

O situație penibilă.

Arad, 7 Noemvrie.

Tăria monarhiei habsburgice n'a fost încă, nici odată poate, la o încercare mai mare decât astăzi. Intr'un moment de-o însemnătate istorică, probabil hotărâtoare pentru multă vreme, ea nu poate să dea lupta unei reculegeri la înălțimea evenimentelor ce pot s'o surprindă. În vreme ce toate statele mari din vecinătatea ei se sărăcesc și privească dârz în fața viitorului, rămase până în dinți și stăpâne pe forțele lor, monarhia noastră se sbate zădărnice în vârtejul nevoilor ei politice interne, fărâmițându-și întreagă energia pentru a le împăca, fie și numai vremelnic. În situația aceasta penibilă e nevoită să recurgă la soluții momentane, la expediente oarecare, trebuind de multe ori să aducă în față chiar în paguba principiilor ei de orientare politică.

Spiritul reformelor militare e îndeajuns de elocvent în această privință. Am văzut că e determinată de presemnele unor mari schimbări diplomatice, precum și de conștiința răspunderii ei istorice, monarhia încearcă fortificarea mijloacelor ei de apărare, chiar pretându-se la sacrificarea caracterului de indisolubilă unitate al acestor mijloace. A deschis cea dintâi ușiță pentru tendințele panungurești, atât de fatale pentru tradițiile de probată tărie a armatei comune. Și oricât de mari și de probabile complicațiile războinice ce se pot întâmpla, noi vom mărturisi întotdeauna că factorii conducători au dat prin aceasta

nu numai dovada unei slăbiciuni reprobabile ci și pe cea a lipsei lor de prevedere, pierzând perspectiva istorică a monarhiei. Căci, favorizând pas de pas tendințele de prepotență ale unui singur element constitutiv și chiar pe ale elementului care a atacat și atacă mai sistematic principiul de viață al celorlalte elemente constitutive: libertatea națională a tuturor, au deplasat și mai mult echilibrul intern al monarhiei, expunându-o la sgușduri din ce în ce mai primejdioase. Au creat cauze organice și efectele nu se pot descărca decât tot în paguba organismului politic al monarhiei.

Dar iată a trecut o jumătate de veac de la inaugurarea politice de expediente și în acest restimp ea a înregistrat numai insuccese cari au slăbit clipă de clipă echilibrul intern al monarhiei. Simptomele acestei slăbiri le vedem și aici și dincolo de Leitta, în adâncirea progresivă a dușmăniilor între popoare. Monarhia a ajuns un teren vulcanic și erupțiile dacă sunt azi mai sporadice și mai puțin violente, cine știe dacă n'or fi mâne tot atât de dese și năpraznice ca în Balcani, în acest teren de întocmiri politice micinoase... Căci rațiunea politice de expediente e totdeauna preferirea intereselor susținute de mai multă forță brută, în detrimentul intereselor susținute de-o forță mai redusă, — de-o forță etică însă tot atât de mare. Politica aceasta trebuie deci să opereze în mod fatal și cu un element de nedreptate, căci fericirea statelor nu se poate baza decât pe interesele etice ale tuturor popoarelor lui, interese cari au acelaș drept etern la existență.

Vom înțelege ușor pentru ce în pământul monarhiei nu poate să înflorească patriotismul sincer, decând factorii ei conducători au adoptat un sistem politic întemeiat pe nedreptate, — această sămânță otrăvită din care încolțesc numai spinii și mătrăguna, simbolurile suferințelor și nemulțumirii. Că actualul sistem nu poate să ducă decât spre prăpastie, când vor înțelege oare acești factori! Și când vor culege învățămintele atâtor dureroase și păgubitoare insuccese, îndurate pe urma acestei politici!

Iată de pe câmpul de război sosesc știri ciudate cari desmint așteptările legate de o „armată europeană” și armata noastră păstrând firește deosebirile de proporții, nu e nici măcar în situația armatei italiene. Cu toate aceste și în ciuda gravei situații externe, desmierdatul element unguresc, în loc să adopte reformele militare fără întârziere, drept recunoștință inconmensurabilei concesiuni politice ce i-s'a făcut, nu numai că face toate greutățile cu putință ci încearcă chiar să stoarcă conducerii ajunse în impas un plus de concesiuni, un plus de nedreptate împotriva aspirațiilor altor popoare pe cari vor să le desnaționalizeze, cari însă ar trebui să fie pentru cercurile conducătoare factori deopotrivă de considerabili în balanța monarhiei.

Dar, admitând chiar, că guvernul unguresc în aceste zile de criză artificială, nu va întâmpina o rezistență atât de mare din partea opoziției, încât să nu poată înfăptui fără altă întârziere reformele, — care va fi câștigul monarhiei pe urma acestor reforme? Rămâne încă tot proble-

În jurul Darwinismului.

De Dr. Pompiliu Robescu.

Doi au fost oamenii de geniu cari au deschis calea științelor naturale cu scrierile lor. Lamarck și Darwin. „Philosophie zoologique” apărută în 1809 și Darwin cu „L'Origine des Especies” publicată în 1859.

Numele acestor doi oameni de știință se citează întotdeauna împreună: totuși o diferență enormă există între operele lor. Lamarck este un adevărat naturalist și descoperirile sale în materie de zoologie și de botanică s'au găsit că răspund întocmai cu adevărul; Darwin însă propriu vorbind, e mai mult un filosof foarte original, un observator care este superficial, dar care este de o deșăbirime extraordinară. Opera sa a apărut în un timp când naturaliștii nu făceau decât să strângă descrieri fapte fără să le lege împreună, și când se făcea cartea sa, așa de ordonată, așa de bine legată, faptele ce le expunea, a produs o adevărată revoluție în lumea științelor naturale, și a redobândit activitatea studioșilor, stimulându-le dorința de cercetări, dând un scop ideal cercetărilor lor.

Greșelile lui Darwin.

Discipolii și adversarii lui Darwin au trecut peste limita celor ce gândise dânsul, și cu toate obiecțiunile ce Darwin își face lui însuși, cu toate erorile, ce dânsul manifestează și cu toate restricțiunile ce el singur exprimă, „discipolii săi

vor să fie mai catolici decât papa”, pe când adversarii îi atribue spuse ce dânsul n'a zis.

Dar s'ar putea obiecta — toți oamenii de știință sunt evoluționiști, cum este posibil ca Darwin să și fi fundat teoria sa evoluționistă pe o bază de atâtea erori, iar oamenii moderni să urmeze această cale greșită?

Iată paradoxul aparent!

Caracterul genului lui Darwin este greu de definit. Voi ajor, contemplator al fenomenelor naturale, dotat de o extraordinară inteligență, marele naturalist Darwin „vedea natura cu propriul său creier”. Este drept că dânsul studia cu ochii (foarte rar cu mâna) diversele manifestări la un animal sau la un altul, la o plantă sau la alta, dar din nenorocire, în aceste cercetări personale, cari nu au în totdeauna exactitatea științifică și dese ori sunt bazate pe probe prea puțin demonstrative, dânsul se pierde în detalii, și târât de o idee fixă, nu întotdeauna este imparțial.

Gaston Bonnier*) în „Revue Hebdomadaire” Nr. de August, relevă aproape toate greșelile lui Darwin, dar în particular insistă asupra greșelilor din domeniul botanicii, și mai ales asupra studiilor plantelor și asupra fenomenelor geologice.

„Drosera”.

Darwin a dedicat trei sute de pagini studiului „Drosera”, sau roua soarelui, o plantă mică, cu frunze cam roșii, pe suprafața cărora sunt o mulțime de peri subțiri cari se termină cu o umflătură care strălucește la soare ca o picătură de rouă. Dacă pe o frunză de acestea se pune o insectă oarecare, de ex. o furnică, perii frunzei încep

să se plece, trăgând după dânsii frunza, astfel că după un oare-care timp, toată frunza se îndoaie, se încolăcește, și furnica prinsă de lichidul lipicios ce acopere perii, rămâne prizonieră și moare.

Diderot din această descriere a tras concluzia că Drosera se nutrește cu insecte pe cari le digerează frunzele sale. Darwin a făcut experiențe ca să demonstreze această curioasă funcțiune digestivă a Drosera, și a afirmat că sucii ce se găsesc pe perii săi, conține pepsină. Ca probă a aserțiunilor sale, Darwin în toată cartea sa nu ne dă decât următorul pasagiu: „Profesorul Franckland (căruia Darwin i-a trimis o cantitate de „apă în care spălase frunze de Drosera) împreună cu preparatorul său, au observat — și aceasta este un fapt foarte important — că apa trimisă „lui, anestecată cu acid sulfuric, dă un miros foarte tare asemănător cu cel de pepsină”.

Atât! S'a izolat oare substanța aceea? Nu! S'a examinat dânsa chimicește? Nu! S'a constatat proprietățile sale digestive? Darwin nu spune nimic. Fără îndoială acest metod este prea puțin științific ca să putem afirma că lichidul de care este vorba ar fi pepsină.

O altă experiență făcută de Darwin asupra aceiași plantă: „Am pus pe o frunză o bucăciță de „carne friptă pe jumătate și o altă bucăciță de „gelatină; după opt zile, în loc de carne am găsit puțină materie rămasă, iar frunza se înegrișe „în locul în care fusese carnea; gelatina dispăruse „cu totul. Frunza digerase și una și alta”.

Făcând aceeaș experiență cu o bucăciță de brânză, aceasta rămase neatinsă.

Darwin a tras din aceste experiențe următoarea concluzie: Drosera îi place carnea și gelatina,

matică adoptarea reformelor în camera austriacă. Complicațiile grave pot să sosească în fiecare clipă și cine știe dacă reformele se vor putea înlăptui încă la vreme. Iar în cazul, când reformele ar întâmpina o împotrivire tot atât de îndârjită și de îndelungată în camera austriacă, nu mai amenință oare și o nouă primejdie politică, primejdia unei definitive acreditări a aspirațiilor panmaghiare în fața factorilor hotărâtori? — căci elementul unguresc își va ști exploata meritul de-a fi „salvat monarchia”, prezintând votarea reformelor de către camera ungară drept un argument decisiv în scopul prevalenței politice unguerești în monarchie.

Cine nu cetește, doar, intenția aceasta în politica contelui Tisza și cine n'ar putea prevesti în același timp fatalele urmări ale politice unguerești pentru viitorul monarchiei.

E clipa supremă pentru cea ce veghiază asupra monarchiei să încerce mijloacele toate pentru a curma această situație penibilă, care favorizează atât de mult procesul de disoluție internă. Să conțenească cu fatala politică de expediente și s'o înlocuiască cu o politică inspirată numai de interesele durabile ale monarchiei. Invinsă odată și această anevoință ridicată de spiritul greșit al reformelor militare, trebuie să înceapă fără amânare politica de restaurare care să elimineze toate substanțele primejdioase din organismul politic al monarchiei și să fortifice acest organism cu legi sănătoase și aduse spre fericirea tuturor popoarelor. Pentru Ungaria cea dintâi operă de restaurare e înlăptuirea sufragului universal în cel mai larg sens democratic. Realizat odată sufragul universal în acest sens se va deschide un drum neted și larg monarchiei, fără cotituri și mlaștini, un drum pe care va putea să pășească drept spre idealul ei istoric, ferită de miile de primejdii ale unei situații penibile ca cea de astăzi.

Disolvarea dietei croate. Din Agram se telegrafiază: Azi, la orele 10, s'a întrunit dieta croată pentru a asculta cetirea autografului regal despre disolvarea dietei.

Sedința e prezidată de vicepreședintele Paprakovics, care anunță că sedința de azi e cea din urmă sedință a dietei pentru că Maj. Sa a hotărât disolvarea dietei.

În autograf se spune că disolvarea o face fiindcă dieta n'a corăspuns așteptărilor și nădejdelor puse în ea.

Cetirea autografului a fost ascultată în tăcere. Despre terminul alegerilor nouă președintele n'a făcut declarații.

Chestiunea marocană și monarchia noastră. Din Viena se telegrafiază: Miniștrii Franței și Germaniei s'au prezentat în ministerul nostru de interne, depunând textul acordului dintre Franța și Germania cu privire la Marocco și cerând aprobarea lui din partea monarchiei noastre.

Șeful serviciului a răspuns că acordul se va supune deliberării celor două guverne cari vor hotări în chestia aprobării.

Internat român în Brașov.

În fața unei asistențe de peste 1000 de Români, a avut loc Duminecă punerea pietrei fundamentale a internatului român, chemat să adăpostească tinerimea română care cercetează școlile din Brașov.

Și s'a pus piatra fundamentală a acestui internat „pentru întărirea bisericii și a neamului”, cum a spus cu glas emoționat părintele protopop al Brașovului executând cele trei lovituri de ciocan pe piatra fundamentală.

Noul așezământ ce se ridică în Brașov, acest vechiu centru de cultură românească și răspândire a luminei, va fi o nouă cetățuie de apărare a tinerimei noastre împotriva influențelor străine păgubitoare.

Ne asociem și noi cu toată dragostea la urările de bine ce au răsunit cu acest prilej la Brașov.

Despre serbare „Gaz. Trans.” publică un raport amănunțit din care extragem următoarele:

acumularea celor vii, cari se suprapun mereu peste cei morți prin scufundarea continuă în apă. Astfel că atoli au forma unor imense cilindre cari se scufundau mereu în mare.

Renumitul geolog Alexandru Agassiz și după dânsul alți oameni de știință, au demonstrat că această teorie a lui Darwin este prea simplă, și au arătat adevărata teorie a producției mărgenurilor din Pacific.

Este curios cum Darwin, un om care se pretindea un savant, să facă teorii atât de simple și atât de departe de adevăr.

Un alt exemplu celebru de greșeli darwiniene este înălțarea terenului din baia de Callao în America. Darwin în trecerea sa prin Peruvia, a făcut o plimbare în Insula San Lorenzo și a văzut un lucru care, după spusele sale, are o importanță foarte mare, și anume la o înălțime de aproape 25 de metri dela nivelul mării, dânsul a găsit niște scoici la fel cu acelea ce se găsesc pe malul mării. Lângă acele scoici a găsit câteva fire de bumbac, câteva bucățele de pânză și un spic de porumb. Un alt observator nu ar fi dat nici o importanță acestui fapt, sau cel mult ar fi căutat să afle cum au venit acele lucruri în locul acela. Natural că aceste cercetări ar fi cerut multe și acurate studii. Darwin însă a văzut, și a și conchuzi, iar concluzia sa a atras atenția întregii lumi. Iat-o:

Deoarece insula San Lorenzo despre mare prezintă trei platouri unul peste altul, și deoarece scoicile și resturile umane au fost găsite pe cel dintâi din aceste platouri, supozând că aceste obiecte au fost transportate de mare, se deduce că, după apariția omului în America, s'a produs o

După terminarea serviciului divin în biserică sf. Nicolae, la care au azistat profesorii, elevii școalelor și un public numărös, s'a format în fața bisericii procesiunea, în frunte cu praporii bisericești și preoții celebranți părintele protopop Dr. V. Saftu, părintele I. Prișcu și diaconul Dr. Stinghe, catihetul școalelor secundare. În sunetele clopotelor și în buibuitul treasurilor procesiunea a parcurs drumul dela biserică până la locul Strada Prundului, dăruit de fericitul binefăcător al școalelor A. Buntoiu, unde se execută lucrările pentru zidirea internatului.

Fiind un timp admirabil de toamnă un public numărös a ocupat de timpuriu vasta grădiniță în care se zidește internatul, și o parte din străzile Prundului și Sf. Nicolae. Erau de față ca 1200—1500 de persoane, reprezentând toate straturile societății brașovene. Între cei prezenți erau remarcate corpurile profesionale ale școalelor centrale din Brașov, membrii eforiei și delegații școlare, membrii comitetelor parohiale din Prund și Cetate, număroase dame din elita societății, un număr mare de femei și bărbați din Scheiu și elevii școalelor.

După sfîntirea apei corul elevilor, postat pe un podiu improvizat sus pe schelele zidirii, a cântat sub conducerea dlui Dima măiastra ea ocupând poziție-rugăciune „Cămara ta Mântuitorule”.

Au luat apoi cuvântul părintele protopop Dr. V. Saftu și directorul liceului V. Onițiu. S'a dat apoi citire scrisorii sosite dela I. P. S. Sa mize politul Ioan Meșianu, care își trimite binecuvântarea arhierescă. Apoi părintele I. Prișcu a dat citire următorului

Act comemorativ.

„Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului și cu săvârșirea sfântului Duh . . . . .”

Acum în zilele Domnitorului nostru, Împăratul și Rege, Francisc Iosif I, și cu bunăvoia și cu plăcerea spre vrerea noastră a Înalt Prea Sfințitului nostru Arhiepiscop și Mitropolit, Ioan Meșianu și cu binecuvântarea protopopului nostru și paroh întâi al bisericii Sf. Nicolae, Dr. Vasilie Saftu și a parohului al doilea din Prișcu;

Noi, Românii brașoveni, parohieni ai bisericilor Sf. Nicolae din Scheiu și Sf. Adormirea din Cetate, cu cheltuiala noastră și cu osârdua alegerii noastre efori, delegați și profesori, fiind prezentați al Eforiei protopop Dr. Vasilie Saftu, al delegațiilor Dr. Nicolae Vecerde și director al școalelor secundare, Virgil Onițiu;

Am început, să zidim și din temelie să ridicăm Internatul acesta de băieți în anul dela Mântuirea

nu însă brînza. Dar nu s'a gândit că gelatina ar fi dispărut, și carnea s'ar fi distrus în ori care alt mediu umed, prin ajutorul bacteriilor. Într'adevăr, Nordstet a supus carnea la un tratament aseptice, care însă nu împiedecă acțiunea pepsinei, dar care o face imună de bacterii, și această carne, pusă pe frunzele Droseri, nu suferă nici o alterațiune, nici nu scade de volum.

Charles Morren, entusiasm de paginile naturalistului Darwin, a făcut și dânsul experiențe dar a rămas foarte desilusionat: n'a văzut nici digestiune, nici absorbire a produselor de descompoziție a insectelor prinse de Drosera. Ba ceva mai mult, a constatat că aceste plante, puse în condițiuni de a fi păzite de insecte, trăiesc tot așa de bine ca și celelalte plante, dacă nu mai bine. În afară de aceste experiențe, după dânsii, au demonstrat că Drosera nu este absolut de loc cannivora.

Mărgeanul din Pacific.

Călătorind în Oceanul Pacific, Darwin a admirat mult întinsele stânci de mărgean, și mai ales acelea cari la suprafața oceanului, desemnează forma unui inel. Aceste stânci se numesc „atoli”. Aceste inele sunt formate de o acumulare de arbori de mărgean, cari nu pot să trăiască decât la o oarecare adâncime în mare. Unii atoli au în mijlocul lor ca o insulă.

Toate aceste observații ajung geniului inventiv al lui Darwin ca să facă o teorie asupra formațiunii atolilor. Iat-o:

Insula primitivă pe care s'a format primele plante de mărgean, s'a scufundat puțin câte puțin în ocean. Stâncile de mărgean s'au format prin

ridicare de teren mai bine de 85 picioare, cât este înălțimea primului platou.

Contra acestei teorii au făcut opoziție cei mai de seamă geologi din lume, între cari cităm și pe Dana, care a făcut o cercetare la fața locului în insula San Lorenzo, totuși numele lui Darwin prezintă atâta autoritate încât orice discuție este gata de admis, iar profesorul Charles Lisson, dela școala Mineraria din Lima, scria în anul 1847: „În insula San Lorenzo, Darwin a găsit urmele nediscutabile de ridicare de teren”.

Însă căpitanul Berthon, care a examinat acur de curînd resturile găsite pe insula San Lorenzo și a adus multe în Europa pentru demonstrație a constatat că aceste aparțin exclusiv scoicilor de mâncare, ba ceva mai mult, pe ele se găsesc urmele făcute cu instrumente primitive cari servit ca să le deschidă. Ceeace demonstrează în mod foarte evident că aceste scoici n'au fost de mare acolo, ci de către Peruvienii cari le măncau.

Aceste exemple dau proba de ușurința cu care Darwin afirmă fapte și crea teorii. Transformarea susținută de dânsul are încă nevoie de afirmațiuni demonstrative, demonstrațiune ce nu se poate face decât cu experiențe precise, făcute al un scop unic: căutarea științifică a adevărului.

Cu aceste vorbe isprăvește articolul său în „Revue Hebdomadaire”, Gaston Bonnier dela Academie de Științe din Franța.

R o m a, Octomvre 1911.

lunii 1911, în luna lui Octomvrie, în a 23-a zi, iar dela întemeierea liceului nostru în al 62-lea an curgător, fiind plănuitori și meșteri ai zidirei George Dușoiu și Ioan Leucă;

Și am zidit pe locul din ulița Prudului în Schei, dăruind școalelor de răposatul drept credincios al bisericii noastre și milostiv și bun român, Andrei Buntoiu, și am ridicat acest lăcaș, ca să fie în veci spre cinstea și lauda creșterii naționale românești și ca să slujască pentru sănătatea trupurilor și pentru curățirea și înălțarea sufletelor și pentru izbăvirea de multe rele a bunilor copii și tineri români, din ori ce parte ar veni ei în orașul și școalele noastre; căci în aceste zile grele, în cari trăim, numai în ei ne mai stă toată nădejdea!

Și spre adevărate am pus această piatră și scriere în temelia casei, ca să-i fie sprijin și tărie! Amin”.

Actul comertativ scris pe pergament și semnat de cei în drept, a fost închis de părintele protopop Dr. V. Saftu într-o cutie și așezat în piatra capilară, după care act, părintele Dr. V. Saftu a executat cele trei lovituri de ciocan, însoțind-le cu cuvintele: Pentru întărirea neamului și a bisericii.

În timpul ce piatra a fost tencuită de câțiva zidării părintele protopop a rostit în genunchi o mișcătoare rugăciune, după care corul elevilor a executat admirabila compoziție a maiestrului Ilma „Spre cer ridică ochii inimei mele”.

A urmat apoi botezarea pietrii fundamentale și a publicului numărös, după care procesiunea s-a întors între sunetele clopotelor și bubuitul trasurilor la biserică.

Serbarea înălțătoare a lăsat urme neșterse în sufletele celor prezenți.

Telegrame de felicitare.

În decursul zilei au sosit la adresele dlor protopop Dr. V. Saftu și director V. Onițiu mai multe felicitări telegrafice, între cari dela P. C. Arhimandritul Dr. Ilarion Pușcariu, A. Bărbaș, președintele Asociațiunii, Dr. Dobrin în numele Lugojenilor, N. Oncu din Arad, M. Voicăr, Dr. Proca și D. Câmpianu din Sibiu.

Scrisori din București.

Bonifaciu Hetrat. — Un strein simpatic. — Drapele de școală. — Vești din Macedonia. — Anchete bulgărești

București, 24 Octomvrie.

Cei cari au cercetat și cercetează localurile de întâlnire ale scriitorilor din București, au înțeles aproape zilnic figura simpatică a lui Bonifaciu Hetrat. Îmbătrânit poate înainte de vreme, ochii stinși, cu figura-i, pe care se lăsase un vâl de blâncă tristete, francezul acesta, care se identifică cu sufletul nostru avea în toată ființa lui o durere din durerea tuturor desrădăcinaților. Iubea țara românească, unde și găsisese un adăpost, iubea țara românească, pe care o vorbea și în care a scris poezii de o reală valoare, în care a tradus zămislirile versuri ale lui Mistral.

Era mândru de latinitatea lui, urînd tot ce vine dela „barbarii” de nemți, cărora nu voia să le recunoască nici un merit pentru civilizația universală. Cunoștea bine atâtea literaturi și se interesa, în toată vârsta lui înaintată, de întrecă mișcare literară dela noi și din afară. Până în ultimul timp a publicat foiletoane, în cari discuta chestii de teatru, criticând artificiile, pe cari unii autori dra- matici, ca Bernstein, încearcă să le introducă pe scenă. Avea în tot cazul mult bun simț și cei cari au căutat cu el l-au auzit de multe ori rostind cu indignare asupra manifestărilor bolnăvicioase ale unor tineri cu pretenție de literați,

asupra reclamei. Era poate și firea lui prea pesimistă, care-l făcea să le vadă toate în colori mohorâte. Nu este mai puțin adevărat însă că de multe ori avea dreptate.

Bonifaciu Hetrat ne-a dat un volum de poezii originale scrise în românește. „Aievea”. Volumul a fost primit cu simpatie și chiar cei cari nu admiteau părerile și simpatiile lui literare n’au avut decât cuvinte de recunoștință pentru dragostea, pe care el, francezul identificat cu noi o arăta literaturii noastre. În acest volum sunt unele bucăți de toată frumusețea, cum este cântecul țesătoarei, sau rugăciunea moșneagului, care îngrozit de secetea omoritoare se gândește că aceasta o fi vre-o pedeapsă din cer pentru răscoalele cari au adus foc și pârjol. Și se roagă nu pentru el, care-i vinovat, ci pentru copiii feciorului său ucis în timpul acelor vremuri de groază.

Sâmbătă noaptea ochii lui triști s’au închis pentru totdeauna. În mormântarea i-a fost simplă, cum simplu i-a fost și felul de viață al acestui străin, care, deși aclimatizat la noi, purta totuși în suflet dorul de Franța lui, a cărei mândrie o dorea, pe ai cărei dușmani îi ura.

Ziarele se plâng de numărul mare al elevilor, cari, neavând loc în licee, au rămas neînscrși și cer să se ia măsuri pentru a se da tuturor posibilitatea de a se cultiva. Căci nu toți pot să se înscrie la liceele particulare, unde greutățile sunt cu mult mai mari decât la școlile statului. Dacă pe de-o parte faptul acesta constituie un rău — căci este o pagubă pentru poporul nostru însuș — împrejurarea că atâți elevi nu și pot continua studiile — pe de altă parte dovada ce ne-o dă este îmbucurătoare. Ni-se arată astfel dorul de lumină care stăpânește poporul acesta, dragostea față de cartea românească.

Și nu numai la licee, ci și în școlile primare dela țară numărul elevilor crește an de an. Ne-păsarea tradițională pare a fi dispărut și țărânul începe să înțeleagă foloasele învățătorei. Astăzi școala nu mai este considerată ca în trecut, o pacoaste, ci ca un focar de lumină, ca o binefacere pentru toți. În rapoartele înaintate ministerului cultelor despre numărul elevilor înscriși în școlile primare dela țară se arată cât de mare este azi interesul țărânului față de școala, de care altădată fugea și unde spre a-și trimite copiii, era nevoie să intervină autoritățile. Meritul este în primul rând al preoților și învățătorilor tineri, cari prin stăruința lor, au știut să spargă întunerecul și să-i facă pe toți să înțeleagă cecece altădată nu voiau sau nu puteau.

Se accentuiază tot mai mult nevoia de a se ridica școale atât la țară cât și la orașe. Suntem în pragul unor vremi nouă, unor vremi de muncă și de progres. Trebuesc numai mijloacele materiale. Și acestea se vor găsi.

Din Macedonia vin știri neliniștitoare. În urma asasinării metropolitului grec Emilianos din Grebena, Grecii au început să se năpustească cu furie asupra Aromânilor, pe cari îi acuză, că ei ar fi autorii omorului. În întrunirile de protestare ale Grecilor infuriati de pierderea acestui stâlp al elenismului din Macedonia, ei amenință că, drept răspuns la asasinarea lui Emilianos, vor ucide o seamă de fruntași români din acea comunitate. Amenințările au avut ca urmare că Românii din Grebena, Samarina, Smiei, Turia, Perivole, Avedela și Paltiu s’au adresat reprezentanților aromânilor din parlamentul otoman, cerîndu-le să intervină pe lângă guvern spre a le garanta siguranța vieții. Tot deodată aromânii protestează în contra acuzațiunii ce li-se aduce, taxând-o drept calomnie ordinară. Dacă Aromânii nu’l iubeau pe Emilianos pentru atitudinea lui dușmănoasă față de mișcarea de regenerare ce se observă la Românii dela Pind, nu este mai puțin adevărat, că aceștia nici odată nu au uzat de mijloace vio-

lente în contra dușmanilor. Cu atât mai puțin în contra unui metropolit.

Pe de altă parte comunitatea aromână din Grebena a somat pe unul dintre oratorii, cari au vorbit la înmormântarea lui Emilianos, să și retracteze cuvintele de ofensă și calomnie rostite la adresa Aromânilor, altfel îl va sili pe cale legală s’o facă aceasta. Este în orice caz un frumos exemplu de demnitatea națională din partea Aromânilor din Grebena. Și nădăjduim că justiția otomană va ști să dea satisfacție mândriei și demnității lor jignite.

Sunt așa de interesanți vecinii noștri bulgari, când scriu despre România, unde de altfel s’au pus bazele societății, din care s’a desvoltat mai apoi academia bulgărească din Sofia. Iată de pildă ce scrie „Vecerna Posta”, probabil spre a readuce curajul în sufletul voinicșilor cu ciafa groasă:

„Pe când la București și în celelalte orașe mari domnește o viață de desfriu, prin cafenele, în taverne și pe străzi; la sate, dimpotrivă, domnește o mare mizerie. La țară, ca locuință, nu se remarcă decât casele burghezilor.

„Din această populație mizeră se recrutează contingentul armatei române. Într’un război, această armată va fi comandată de ofițeri, cari sunt fiii proprietarilor și rentierilor pe cari țărânii îi detestă.

„În România, învățământul primar e obligator, dar școli lipsesc.

„Analfabeți sunt 60 la sută din populație; se constată contrarul în Bulgaria.

„Pe cât luxul și fastul aristocrației române sunt izbitoare, pe atât mizeria populației rurale — cele trei sferturi din locuitorii României — e înspăimântătoare”.

Acesta ar fi rezultatul unei „anchete” speciale puse la cale de ziarul bulgăresc. Nici nu putea fi altfel acest rezultat. Numai cât noi constatăm că provocările dela începutul conflictului italo-ture au încetat. Ceace denotă că, cu tot rezultatul anchetei, o cunoaștere mai de aproape a forței Românilor n’ar dori-o bucuros bunii vecini.

Correspondent.

Politică de ciomag.

— Dela Români din Bucovina. —

Nesfârșite sunt plângerile, strigătele de alarmă, vaietele desperate cari pătrund până în capitala țării din tot cuprinsul Bucovinei asupra stării insuportabile ce s’a creat elementului românesc în părțile unde locuiește la un loc cu poporațiunea ruteană. Cetine scrierile aceste sosite dela cărturari și țărani și-se pare că a izbucnit un război pe tot întinsul țării noastre. Dela amenințări cu gura și prin scrisori s’a trecut la spargerea ferestrelor, la spargerea capurilor, la atentate asupra vieții. Nici nu voim să amintim de celelalte persecuții ce au să le îndure cei ce stau în prepus că ar fi Români. Gazeta noastră e de o bucată de vreme plină de articole de soiul acesta. Și cele amintite aici nu se petrec numai întâmplător, ici colea. nu sunt numai mici isbucniri, cum nici nu s’ar putea altminterlea când spiritele sunt așa de îndârjite, nu, se pare mai degrabă că e vorba de un plan întreg care tinde la înspăimântarea elementului românesc trezit la viața națională prin cele mai barbare mijloace de luptă: bota și piatra. Dela răsămirața că-

Paltoane dela 34 cor. în sus.

Calitate bună. — Croială perfectă. — Prețuri fixe. — Pretenții exagerate exchise.

KATZ și MENDEL, Kolozsvár, Mátyás király-tér 10. sz.

zăcească din Corcești, despre care nu se aude nimic, amenințările se țin lanț. Nici un om nu se mai simte liniștit în casa și în satul lui. Amărăciunea cuprinde tot mai mult sufletele Românilor. Cine nu crede să cetească scrisoarea plină de durere a corespondentului nostru din Ostra, scrisoarea Românilor din Hliboca sau a celor din Camenca. Și câte de aceste își așteaptă rândul la redacție. La Corcești domnește teroarea, la Camenca se sparg ferestrele cărturarilor români și se bat oameni presupuși a fi partizani ai Românilor până ce-i lasă numai cu răsuflarea, la Hliboca se plănuiește un atentat împotriva vieții învățătorului român care scapă numai ca prin minune, în comunele răzășești, cei ce-și trimit copiii la cursurile române au de îndurat pagube simțitoare. Peste tot elementul românesc din aceste părți pare a fi scos Jin lege. Dacă oamenii sunt amenințați în viața și avutul lor, prin ce ne deosebim de stările ce domniau nu de mult și vor mai fi și astăzi în Macedonia unde bande de antați greci, de Bulgari și Sârbi, dărau casele Aromânilor, aprindeau bisericile și omorau în drumul mare. Recunoaștem și Rutenilor acest drept de apărare, dară în cadrul legilor cu mijloace de luptă civilizate, dar nu cu bota și parul. Noi cerem, ca elementul românesc care vrea să trăiască în credința, limba și obiceiurile sale, să fie scutit, ca cetățean al acestui stat.

„F. Pop.”

Aeroplanele în Tripolitania.

Un locotenent italian, aruncă bombe din aeroplan asupra lagărului turc. — Noi trupe au plecat din Italia spre Africa. — Un socialist la Turin și un republican la Roma, insultă armata.

Roma, 5 Noembrie n. 1911.

(Dela corespondentul nostru special). — Pentru prima oară în lume, aeroplanele au luat parte la război. În Africa, trei ofițeri italieni, cu trei aeroplane ale ministerului de război, au făcut sboruri și evoluțiuni de recunoaștere aeriană, cari au adus un real serviciu armatei italiene. Astfel, după sângeroasa luptă din ziua de 23 n. dela Siamael-Siat, aeroplanele profitând de liniștea din atmosferă, au pornit în recunoașteri și grație lor s'a știut cam ce forțe turcești se găseau în fața localității Sidi-Misri, unde în ziua de 26 n. a venit bătaia aceea așa de dezastruoasă pentru Arabi. Dacă n'ar fi fost aeroplanele, nu s'ar fi știut pozițiile inamicului, care are în favorul său cunoștința perfectă a terenului, a tuturor oazelor și aproape a tuturor dunelor din Tripolitania. Un fapt caracteristic și demn de notat: unul din ofițeri, când s'a coborât în lagărul italian, a văzut cu surprindere că în aripele aeroplanului său erau trei găuri produse de trei focuri de pușcă trase din lagărul turcesc asupra libelulei italiene care venea să le spioneze pozițiile. Aeroplanul nu a suferit din cauza acestor găuri; iar lucrătorii cari în aceeași zi au reparat micile stricăciuni, au scris lângă fie-care gaură data 26 Octomvre 1911.

Dar nu numai la recunoașteri s'au limitat aeroplanele: 1 Noembrie, va rămâne o dată memorabilă în aviațiune și în război, căci în aceea zi, un locotenent italian a aruncat din aeroplanul ce con-

ducea, cinci bombe asupra lagărului turc. Efectul, în special cel moral, a fost extraordinar.

Corespondentului din Tripolis al ziarului roman „Corriere d'Italia”, care a vorbit cu locotenentul aviator imediat ce acesta a eșit dela generalul căruia îi dăduse raport de misiunea sa, ofițerul i-a povestit că prima bombă a lăsat-o să cadă asupra lagărului turcesc dela o foarte mare înălțime, și numai după ce executase o mulțime de învârtituri până ce a putut să fie absolut sigur că este deasupra inamicului.

Efectul a fost extraordinar: strigăte și țipete de spaimă au ajuns până la dânsul; după puțin timp i-au sosit și gloanțe de pușcă, cari însă nu i-au cauzat nici un rău.

În acest timp, mulțimea turco-arabă era în mare agitație, și dânsul a putut să vadă mulți arabi fugind.

Făcând iarăși alte învârtituri, locotenentul Gavotti (căci astfel se numește bravul italian al cărui nume va rămâne nemuritor în cărțile de istorie militară) s'a întors în alte două rînduri d'asupra lagărului inamic, și a aruncat alte patru bombe, cari au produs aceleași strigăte de spaimă, și aceleași focuri de pușcă fără daune.

În ceea ce privește efectele materiale produse de bombe, locot. Gavotti natural că nu le poate preciza, dar crede că au fost considerabile. Efectul moral însă, a fost produs, care în special, la Arabi, nu poate fi decât dezastruos.

Și pe când din cerul African Gavotti aruncă spaima și poate chiar și moartea în lagărul turcesc, din Italia noi trupe pleacă aproape în fiecare seară spre teatrul războiului. Numărul soldaților trimiși până acum este aproape de 100.000, și poate că va fi nevoie de alte trupe proaspete, de oarece, această provincie pentru a cărei ocupare se luptă azi Italia, este de trei ori mai bine mare, ca întindere, decât suprafața Italiei.

Trupele cari pleacă sunt pline de entuziasm, și soldații trec prin gări cântând în gura mare, pe când lumea care aleargă la trecerea trenurilor, aplaudă, strigă Trăiască Italia! Trăiască Armata! și le trimite binecuvântări femeile, urări de izbândă bărbații.

Prin gara Termini a Romei, în fiecare zi trece câte un tren încărcat de soldați; iar când pleacă vre-un batalion sau regiment roman, lumea umple în număr neînchipuit de mare piața din fața gării și peronul, împiedecând orice circulație.

O îngrămădeală de lume enorm de mare se făcuse aseară pe peronul gării Termini, venită să salute și să ureze drum bun și noroc în război, plutonului de aerostieri cari au plecat spre Tripolis, ducând un dirigiabil și mai multe aerostate pe câmpul de război.

Entuziasmul poporului era de nedescris, și în momentul când trenul se pune în mișcare, peste strigătele de Trăiască Italia! Trăiască Armata! s'a ridicat un glas, care a strigat puternic: „Trăiască republica! Jos Italia! Jos Armata!”

O clipă, lumea toată a rămas înmărmurită, dar imediat, un foarte mare număr din cei ce erau pe lângă cel ce a strigat, s'au repezit la dânsul, și în urlotele de protestare și în insultele cu cari cei mai de departe îl acopereau, o ploaie de pumni, de palme, de picioare a căzut pe capul nesocotitului. A trebuit să intervie mulți carabinieri și agenți de poliție ca să ție în frâu furia legitimă a poporului, pe când alți agenți îl scoteau din gară și l-au dus la spital unde i-au pansat rănilor produse, după care a fost condus la închisoare și va fi dat în judecată de insulta armatei, a instituțiilor naționale și turburarea ordinii publice.

În aceeași zi, după prînz, la Turin, un alt descoperit a insultat armata. Acesta și-a luat și el plata imediată a smintei sale dela publicul care simte italienește, și dacă nu săreau gardiștii, cine știe dacă nu'l omorau.

Iată cum s'au petrecut faptele: Intr'o sală de cinematograf, lumea a început să aplaude călduros, la vederea în proiecțiune, a armatei italiene în trecere, când o șuierătură puternică a aprins

schinteia unei violente reacțiuni. Publicul adunat, s'a ridicat indignat în picioare și a început să apostrofeze pe insolent, cerîndu-i să plece din sală, dar acesta nu a vrut să asculte, sub cuvânt că și-a plătit biletul și deci are drept să asiste la spectacol. Lumea începuse să se liniștească, și se uită cu milă la proiecțiunea care reprezenta Crucea Roșie și bietii soldați răniți, când o a doua șuierătură răsună în sală. Atunci lumea și-a pierdut sângele rece și necuviinciosului lucrător — care a declarat mai pe urmă la poliție că este socialist — i-a administrat o bătaie bună, și, după cum vă spusese mai sus, dacă nu săreau gardiștii, cine știe dacă nu'l omorau.

Dar aceste triste scene se petrec așa de rar, încât nici n'ar mai fi nevoie să vi-le comunic, totuși dar fiind faptul că socialistii fac tot posibilul ca să discrediteze expediția militară Italiană, este bine să se știe că decât ori care inamic din afară, este în Italia un grup care este mult mai antipatriotic, și uneori chiar dăunător acestei națiuni.

I. T. Alian.

Invățământul religios în școlile noastre.

— Cuvânt de deschidere rostit de Dr. I. Lupas, protopop al Săliștii, la conferența învățătoarească din Săliștea (7 și 8 Oct. 1911). —

II.

După ce am dat astfel o justificare prințipală a învățământului și caracterului religios al școlilor noastre, să vedem, care este și care poate să fie scopul realizabil al acestui învățământ religios. În multe cărți de pedagogie ni se spune, că scopul acesta ar fi formarea caracterelor morale și religioase. Aceasta negreșit sună frumos.

Dar, dacă vom cumpăni mai cu temei lucrurile și vom cerea să facem deosebire între ideal și realitate, vom vedea, că școala singură nu e în stare să formeze caractere, nici creștinătăți morale. Formarea caracterului atârna de două o mulțime de factori, cum sunt însușirile moștenite și cele individuale, familia, societatea, care trăește cineva, școala, biserica, natura, și Școala, prin învățământul său religios, poate și trebuie să dea o direcție bună dezvoltării caracterului.

Învățătorul singur nu poate să formeze caracterul elevului său, dar poate și trebuie să contribuie cu câteva elemente bune la formarea lui, îngrijind, ca elevul, când iasă în lupta vieții, să fie înarmat cu cunoștințele de ilpsă și cu interese vii și durabile pentru lucrurile ideale ale vieții. După formularea lui Herbart întreg învățământul din școală trebuie să urmărească mai mult scopul de a trezi interes multilateral și stăruitor, decât pe acela de a da cunoștințe variate. Căci cunoștințele și învățăturile variate, dacă în sufletul elevului nu s'a trezit un interes destul de viu pentru ele, se dau curind uitării. În clasificarea, ce o face Herbart *intereselor* din punct de vedere pedagogic, spune, că *interesul religios trebuie să sfințească învățământul întreg*, că cunoștințele singure, oricât de folositoare ar fi sunt ca un balast; interesul nemijlocit însă este putere¹⁾

Orice învățământ, care nu poate să trezească în sufletul elevilor interes, nu are drept de a fi...

¹⁾ „Das Saubere, Feine, Praecise kann dem *acrobische Interesse* getrieben sollen Alle von Alles Ken nehmen; durch das speculative sich dem Ganzen dessen Ergaenzungsglieder anhaengen; das sympathische und *gesellschaftliche* arbeiten dem Wohlwollen vor das *religiöse heiligt das Ganze*. Alle bloss nütlichen Kenntnisse sind hier Lasten; das unmittelbare Interesse aller ist Kraft”.

Herbart: *Saemtliche Werke* ed. 1851. vol. IX pg. 4

„Asociațiunea industrișilor de mobile” din Brașov

recomandă în atenția on. public, depozitul său bogat în

mobile

pentru camere de dormit, sufragerie, camere garcon și saloane. la în întreprindere efectuarea aranjamentului complet al locuințelor și bucătărilor; al edificiilor publice (școli, palate publice) împreună cu tapetăria lor. — — — — —

Prețurile moderate, pe lângă condiții favorabile. — Se poate privi fără a deobliga la cumpărare! — Cataloge gratuite!

A „Brassói Butorkészítő Iparosok Arucsarnok Szövetkezete”, Strada Vămii nr. 36.

scenă în școală. Așa dar scopul, pe care poate și trebuie să-l realizeze învățătorul și catihetul în școală, este să trezească în sufletul elevilor săi *interesul religios*, adică interesul pentru personalități, chestiuni și probleme religioase. Dacă va reuși să trezească acest interes, prin aceasta dă elevilor săi nu numai cunoștințe folositoare, ci și o forță totodată în sufletele lor tinere o forță vie, un razim pentru viața întreagă. Și în privința formulării scopului, ce are să urmărească învățământul religios, e planul nostru din 1911 mai precis și mai în concordanță cu pedagogia modernă decât cel din 1909. Până când în acesta se spune, că „ținta învățătorului bine organizat e formarea caracterului” (pg. 4), cel din 1911 fixează un scop mai apropiat și mai realizabil, stabilind, că: „învățământul religiunii... are să *dezvolte interesul religios moral*, să nobiliteze și să întărească voința și să îmbogățească spiritul celui cu adevărurile propovăduite în biserică, pentru ca acestea să ajungă astfel o putere sufletească reală, în stare de a determina toate acțiunile lui” (pg. 9). Interes pentru un lucru nu putem avea înăuntru, decât cunoscându-l și îndrăgindu-l. Dar pentru trezirea interesului e neapărat de lipsă o curiozitate mai mică sau mai mare de cunoștințe. Pedagogia de astăzi nu mai admite, ca aceste cunoștințe, privitoare la viața religioasă și la adevăratele credințe, să i-se dea copilului după metoda tradițională, scolastică-dogmatică, cu definiții seci, sau după cea catihetică cu răspunsuri la unele de anumite întrebări, prin care veacuri în urmă s'au dat tinerelor generații de-agata principiile și adevărurile credinței, fără a li-se putea judeca în lucrare, ci silindu-i numai la o memorizare mecanică, prin care, în loc de a se înălța, se mortifică orice interes.

Căci elevul înmagazinând un număr oarecare de definițiuni, are senzația, că prin aceasta se înalță în mintea lui ceva, ce nu poate fi deplin înțeles. De aceea el simte o plăcere asemănătoare cu celui ce și-a încărcat stomacul cu mâncare digerabilă²⁾. Urmarea e, că și unul și altul nu poate să îndepărteze, cât mai în grabă, corpul său de neasimilabil din organismul său.

Istorisirii și întâmplări religioase se pot utiliza în învățământ cu mai bun rezultat, decât ca exemple. Mântuitorul însuși a indicat metoda mai potrivită pentru învățământul religios. El a învățat nici odată prin definiții adevărate de credință, ci totdeauna a lăsat, ca să răsară din adevăruri, în mod firesc, din pildele și poveștile, ce istoria neeniceilor săi. Doar și sfânta scriptură, în care sunt întretesute toate adevărurile temelurii religiei, în partea sa cea mai mare este decât istorie.

De aceea ne îndrumă și pedagogia modernă, să folosim învățământul religios curat pe baze științifice, dând elevilor la fiecare vârstă ceea ce este mai potrivit pentru priceperea lor și purcedând de la simplu la complicat, dela concret la abstract și dela ușor la mai greu. Fiindcă viața religioasă a omenilor noastre e foarte complicată, de aceea nu poate începe învățământul religios cu analiza acestuia. Cine ar cere să facă mai înțeleșibile fenomenele religioase ale prezentului, ar cădea în aceeași greșală ca un profesor de fizică, dacă ar duce pe elevii săi începători îndată la o fabrică modernă și ar începe să le explice, cum funcționează mașinările complicate ale acestor fabrici³⁾.

De aceea au trebuit construite planurile de învățământ pe baze istorice-genetice, cum e și al nostru, îndrumând astfel tineretul să pereurgă epocile mai însemnate de dezvoltare a gândirii religioase din timpurile de azi.

Principiile morale, cari se propun începătorilor istorisirii din vechiul testament sunt menite a fi material de pregătire, prin care să se deschidă calea Mântuitorului nostru Isus Christos și sufletelor copiilor.

Viața și învățăturile lui Isus trebuie să fie centrul învățământului religios, menit a sădi în sufletele copiilor adevărată iubire și încredere în Mântuitorul neamului omenesc.

Iar din istoria bisericească, ce urmează a se preda în ultimii ani de școală, trebuie să și câștige viitorul membru al societății creștine convingerea, că învățătura creștinească, pornită din cuvântul lui Dumnezeu, precum a fost în stare în trecut să învingă toate piedecile, tot astfel va rămânea ea și în viitor hrana cea mai aleasă a sufletelor creștinești, cărora le pregătește calea spre împărăția lui Dumnezeu. Tratarca pedagogică a istoriei biblice și a istoriei bisericești va produce în sufletul elevilor sentimente și convingeri religioase puternice, cari alimentate și mai târziu din partea preoților prin cuvântări sistematice și prelegeri potrivite, vor influența în mod hotărâtor viața întreagă și toate faptele credincioșilor.

Această tratare pedagogică cere, ca învățătorul și catihetul să pornească dela experiențele religioase, ce aduce cu sine elevul din viața familiară și socială. Prelucrând aceste experiențe, să începă de ele istorisirii nouă, cari să fie totdeauna concrete, viabile și atrăgătoare, punând în mișcare fantazia nelimitată a copiilor și dându-le astfel serii întregi de intuiții interne, din cari copilul însuși, prin judecata sa proprie, să fie în stare a scoate învățătura religioasă-morală. Astfel d. e. la istorisirile din vechiul testament, cari mișcându-se mai mult în cadrele vieții familiare, sunt apropiate de mintea copiilor — voind învățătorul să înceapă de experiențele elevilor mutarea lui Avram din patria sa veche în țara Canaanului, va trebui mai întâi să-i facă pe copii a înțelege, ce ar însemna pentru ei, când ar trebui să și părăsească satul, familia, neamurile și prietenii. Ori d. e. istorisind învățătorul despre cearta dintre păstorii lui Avram și ai lui Lot, va stăruia să rechemă în memoria copiilor dela sate anumite pășunii de ale lor, când umblă cu vitele pe hotar; ori să-i facă a și reaminti năcazul părinților, când au prins vre-o vită străină în moșia lor. Atunci copiii vor putea să aibă o icoană clară despre cerțele dintre păstorii lui Avram și Lot și vor înțelege mai ușor, pentru ce aceștia au trebuit să se despartă. Chemând astfel în pragul conștiinței propriile experiențe ale elevilor, învățătorul dibaci va pregăti o bază solidă, pentru sentimentele, ce vrea să trezească și pentru judecățile religioase-morale, ce trebuie să extragă din fiecare istorisire. Pe orice treaptă a învățământului trebuie să năzuiască a îndemna elevii săi la activitate proprie și la independență în judecată. Să se ferească ai îngreuna cu memorizări seci și fără rost, cari chinuesc numai mintea elevilor, fără a rodi vre-odată în sufletul lor. Orice învățător și catihet trebuie să țină totdeauna seamă de cuvintele Mântuitorului: „Cine va primi pe un prunc ca acesta în numele meu, pe mine mă primește. Iar cine va năcăji pe unul dintre acești mici, cari cred în mine, mai bine i-ar fi lui, să și spânzure o peatră de moară de grumazi și să se înceie în adâncul mării (Matei XVIII, 5—6).

S'au pus în timpul din urmă mari stăruințe pentru îmbunătățirea metodei la fiecare obiect de învățământ. Indreptarul metodic al planului nostru de învățământ, ținând seamă de rezultatul cercetărilor metodice, cuprinde o mulțime de îndrumări sigure pentru învățători și catiheti. Trebuie să accentuăm însă, că mai presus de orice metodă este însăși personalitatea învățătorului. Un om dedicat cu trup, cu suflet misiunii sale de educator, chiar și ca autodidact, poate să aibă o metodă din cele mai bune și ducătoare la scop, pe când altul, ori cât de instruit în ale pedagogiei, dacă nu are vocațiune pentru cariera lui, nici cu ajutorul celei mai rafinate metode nu va face multă ispravă. Sau cum se exprimă Ziller: „Procesul general metodic trebuie să fie totdeauna acomodat dispoziției individuale a învățătorului, adică trebuie înfățișat în forme subiective. Un cap mărginit și sărac de duh, care nu-i în stare să adauge

dela sine nimic, chiar și metoda cea mai bună o va prefăce în una cât se poate de rea⁴⁾.

Fiindcă la religie în primul rând e vorba de educația sentimentelor și numai în al doilea de îmbogățirea cunoștințelor, personalitatea învățătorului și a catihetului trebuie să fie însăși izvor de îndemnuri bune pentru elevi. De aceea învățătorii și catihetii, în privința aceasta sunt într-o situație egală cu a predicatorului. Precum acesta trebuie să intrupeză în ființa sa toate pornirile cele bune și virtuțile, spre cari îndeamnă pe credincioșii săi, tot astfel și învățătorii de religie trebuie să aibă totdeauna înaintea ochilor lor, că ceace voesc să facă din elevii lor, trebuie să fie mai întâi ei singuri.

Altfel rămân zadarnice toate stăruințele de a da o educație religioasă copiilor, cari ori cât de mici și de nepricepuți ar fi, cu timpul ajung totuși în situația de a putea observa contradicțiile dintre vorbele și faptele învățătorului lor. Ce educație va putea da d. e. un învățător, care îndeamnă pe elevii săi în fiecare ceas să se poarte cuvioșos acasă și pe stradă, să dea binețe tuturor, iar el însuși abia eșit din clasă, în vederea elevilor, trece pe lângă frunțașii satului, fără a și ridica pălăria, cum s'a întâmplat chiar aici în Săcel.

Sau ce valoare educativă mai poate avea personalitatea celui învățător, care mereu îndeamnă elevii săi la ordine și supunere față de autoritățile bisericești și civile, iar după ce iasă din școală atâță pe creștinii împotriva acestor autorități, aruncând asupra lor de sus până jos întreg noroiul patimilor sale urite...

Inchei cu dorința, ca astfel de porniri disgestătoare și bolnăvicioase să dispară cu totul dintre noi și cu îndemnul, ca toți învățătorii și catihetii noștri să și dea silința a face din catedra învățământului nostru popular un adevărat **amvon de ideal religios-moral și național**.

Demisia președintelui Camerii.

— Situația politică. —

Arad, 7 Noembrie.

Eri seara, președintele Camerei deputaților *Berzeviczy Albert* a adresat vicespreședintelui *Návay Lajos* o scrisoare în care îi anunță că demisionează din postul de președinte al Camerei.

Cu această scrisoare se deschide actul întâi al „dramei mari” anunțate de guvern în care rolul principal e chemat să-l joace contele *Tisza*.

Și acestei scrisori i-au premers deosebite consfătuiri cu șefii opoziției cari au rămas, însă, toate zadarnice, căci contele *Tisza* este hotărât să încerce înfrângerea opoziției pe calea interpretării... individuale a regulamentului intern.

Acțiunea contelui *Tisza* a avut până acum un singur rezultat pozitiv: o apropiere mai sinceră între partidele opoziționiste cari în conferențele lor s'au declarat solidare cu partidul lui *Justh* și hotărâte să împiedece chiar și alegerea ca președinte a lui *Tisza*. Se vorbește chiar că cele două fracțiuni independiste de sub șefia lui *Kossuth* și *Justh* se poartă cu gândul fu-

⁴⁾ „Der allgemeine methodische Ganz muss immer erst der individuellen Lage des Lehrers angepasst d. h. mit subjectiven Formen umkleidet werden. Selbst die beste Methode wird zur schlechtesten herobgesetzt durch einen beschränkten, geistes-armen Kopf, der nichts von sich hinzufügt” cf. Dr. E. Thraendorf o. c. pag. 82.

Ludovic Faimann
croitor englezesc.

Recomandă atelierul său renumit în croiala hainelor, pardesiilor și paltoanelor. — Bogat asortiment în stoffe streine și indigene.
Serviciu prompt. — Prețuri ieftine!

Croitorie englezească
Lugoj, edificiul-Bazar,

ziunii, pentru a putea opune guvernului o rezistență mai puternică.

Consfătuiri de partide.

Partidul popular a ținut o consfătuire sub președinția cintelui *Zichy Aladár*, protestând împotriva unei interpretări a regulamentului intern opuse practicei de până acum. Partidul a hotărât să ia poziție energetică împotriva alegerii lui *Tisza* „omul volniciei”.

Partidul de sub șefia lui *Justh*, constatând că tratativele de împăcare pornite de președintele *Berzeviczy* n'au efectul dorit, fiindcă guvernul și îndeosebi contele *Tisza* n'au dorit pacea în mod sincer, a hotărât să combată candidatura lui *Tisza* cu toate mijloacele.

Vor ridica împotriva candidărei lui și excepție formală, bazată pe articolul 253 al regulamentului, care spune că președintele Camerii nu poate să ia cuvântul, nici pentru nici contra unui proiect de lege adus în discuție înaintea Camerei. Cum contele *Tisza* a ținut un lung discurs pentru reformele militare, nu poate să fie președinte al Camerei câtă vreme se discută aceste reforme.

Un ziar din Budapesta este informat că șefii celor două fracțiuni independiste, *Kossuth* și *Justh*, ar fi hotărât să propună partidului lor numirea câte unei comisii cari împreună să discute tactica ce ar fi să se urmeze față de guvern.

In cercuri bine informate se afirmă că această comisie va propune partidelor fuzionarea fracțiunilor independiste, ceea ce se va întâmpla încă în cursul acestei săptămâni.

In ședința de azi a Camerei s'a dat cîte scrisorii de demisie președintelui. Ședința a fost foarte furtunoasă și agitația era aproape să treacă în păruială.

Opoziția numai decât s'a anunțat la cuvânt pentru a obstrua propunerea vicepreședintelui *Návay* ca o delegație parlamentară să roage pe *Berzeviczy* să renunțe la demisia sa. Intenția opoziției e împiedeca pe calea aceasta alegerea lui *Tisza*.

Despre situație raportăm mai la vale:

Ședința Camerei.

Ședința se deschide la orele 10 și jum. Prezidează vice-președintele *Návay*. Secretarul *Mihály* dă citire scrisorii lui *Berzeviczy* în care spune cam următoarele:

„Convingându-mă că regulamentul nostru intern nu îngăduie o muncă parlamentară pașnică și dă terenul cel mai larg obstrucției, care aproape fac de ris viața noastră parlamentară... (Sgomot. Vociferări.) sunt nevoit să-mi dau demisia. Sprijinindu-se pe dispozițiile formale ale regulamentului, opoziția a creat o situație care face iluzorie orice muncă. Simt că molohul obstrucției, care a consumat atâtea energii, cere jertfe nouă.

Aș dori ca eu să fiu cea din urmă jertfă. Plec din fotoliul de președinte cu dorința ca constituția noastră să rămână ferită de marea primejdie cu care ne amenință anarhia parlamentară”. (Sgomot. Aplauze prelungi la guvernamentali.)

Návay (președinte): Cred că exprim sentimentele Camerei când îmi exprim regretele pentru demisionarea președintelui *Berzeviczy*, care s'a bucurat de încrederea noastră a tuturor. Propun Camerei să numiască o delegație, care să-l roage să revină asupra hotărârii sale. (Aplauze. Sgomot.)

Ședința se suspendă. După redeschiderea ședinței ia cuvântul *Kossuth*, care primește propunerea președintelui și declară că opoziția și azi e

gata să votze bugetul anului viitor, fără a amâna discuția peste anul nou. Protestează împotriva învinuirii aduse opoziției de către *Berzeviczy*, că opoziția ar face de ris viața noastră parlamentară.

Holló: Primesc propunerea președintelui, deși n'am încredere că delegația va putea obține rezultatul dorit. In ori ce caz, însă, președintele de acum trebuia să declare că regulamentul intern se va interpreta și în viitor cum s'a interpretat până acum. Schimbarea președintelui și înlocuirea lui prin contele *Tisza* ne face, însă, să presupunem că *Tisza* se gândește la ilegalități!

Furtună.

La aceste cuvinte în tabăra guvernamentală se deslănțuie o furtună de protestări, la cari opoziția răspunde bătând cu pumnii în mase. Deputatul guvernamental *Ertsey Pál* îl insultă pe opoziționistul *Mádi-Kovács*. Vociferările iau dimensiuni tot mai mari. Cei doi deputați sunt aproape să ajungă la bătaie. *Ertsey* îi strigă: *Gyere ki!* O parte a deputaților iasă în culoare, unde agitația e deasemenea mare. *Justh János* strigă în gura mare: *Dacă Ertsey se încăpăținează îl împusc ca pe un câne!*

Președintele numai anevoie restabilește liniștea și-l cheamă pe *Ertsey* la ordine.

Holló își termină discursul. Opoziționistii grăbesc la secretari și se anunță la cuvânt. Ședința se suspendă.

După redeschiderea ședinței iau cuvântul *Rakovszky* și contele *Károlyi József*, cari primesc propunerea președintelui.

Contele *Tisza*, luând cuvântul, se apără împotriva învinuirilor că n'ar purta grija intereselor naționale ale armatei.

Contele *Khuen* spune că nu poate face declarații politice, fiindcă acum nu se poate discuta decât despre alegerea de președinte. La vremea sa va spulbera, însă, toate acuzele opoziției.

Discuția se va continua mâine.

Ultime știri.

Fuga împăratului Chinei.

O telegramă din New-York anunță că din Shanghai se telegrafiază știrea despre fuga familiei imperiale. Revoluționarii, spune telegrama, după o luptă crâncenă au cuprins capitala Peking. Trei regimente din Manciuria au trecut la revoluționari.

Printul *Cing* a căzut în luptă.

Împăratul și întreaga familie imperială au fugit din Peking cu un tren care de săptămâni sta gata de plecare în orice moment.

O nouă învingere turcească.

Din Constantinopol se telegrafiază că ministerul de război a primit știrea despre o nouă învingere a Turcilor. Oastea turcească și arabă după o luptă crâncenă a reocupat *Derna*. Italienii au pierdut 500 morți, mulți prizonieri, 18 tunuri și 5000 lăzi de muniții. Turcii au pierdut 80 morți.

Toate fortărețele din jurul capitalei *Tripolis* sunt în mâinile Turcilor.

Războiul italo-turc.

Fluctuațiile războiului au reușit să sguđuie și liniștea internă a Europei, căci după o așteptare infrigurată de câteva săptămâni conflictul temut a fost provocat eri prin decretul regelui *Victor Emanuel* în care anexiunea *Tripolitaniei* și provinciei *Benghazi* a fost proclamată. Încă nu se poate ști ce ținută vor observa marile puteri în fața acestei neprevăzute hotărâri a guvernului italian, în prima linie însă monarhia austro-ungară a fost pusă într-o situație cât se poate de dilematică; deoarece trebuie să parieze două focuri: nu poate abandona nici aliata, și nu poate jigni nici bunele relații prietenești cu *Turcia*, în aceeaș vreme însă trebuie să-și apere și interesele proprii. Alegerea e foarte grea și trebuie căutat anume moduri de vendi care să nu depășească aceste două limite și să poată împăca și pretențiile opiniei publice din monarhie.

Orice s'ar alege însă, e cert că conflictul între puterile europene a fost provocat și urmările lui nu vor întârzia să se arate cât mai curând. Ne dovedește aceasta și svonorile că *Rusia* primind vestea anexiunii a început să-și mobilizeze armata și se muncește cu multă intensivitate la întregirea corpurilor de armată din *Bașarabia*. Planurile ce se urmăresc anume, nu se pot ști, sub vălul de liniște și nepăsare a cercurilor politice din Europa însă cotește nemulțumirea care va izbucni ca forțe elementare sguđuind întreg continentul. Insuși monarhia noastră, deși n'a dat nici un comunicat oficial ca răspuns la proclamarea *Italiai*, se spune că a mobilizat trei corpuri de armată din *Galiția*.

Și în vreme ce Europa întreagă fierbe, *Turcii* trec din isbândă în isbândă, iar autorii decretului încearcă să-și spele rușinea pierderilor prin atacarea proprietăților turcești din *Archipelag*.

Proclamarea anexiunii.

Agencia *Stefani* anunță: Regele a calculat azi dimineața decretul următor: în urma propunerii președintelui consiliului de miniștri și ministrului de externe, având în vedere articolul V al constituției în aceeaș vreme consentimentul consiliului de miniștri, am decretat și decretăm:

„*Tripolitania* și *Cyrenaica* sunt puse sub suveranitatea deplină și întreagă a regatului *Italiai*. Legea va stabili regulile definitive pentru administrarea regiunilor susnumite. Până ce aceea lege va fi promulgată, aceasta se va face prin decret regal. Acest decret va fi depus în Parlament spre a fi prefăcut în lege.”

Comunicatul către miniștrii plenipotențiar.

Ministrul de externe d. *San Giuliano* a dat sat miniștrilor plenipotențiar ai *Italiai* următorul comunicat:

Ocupațiunea principalor orașe ale *Tripolitaniei* și *Cyrenaicei*, succesele statornice ale armelor noastre forțele preponderante pe cari le-am strins cu altele pe cari ne pregătim a le trimite au făcut ca apărarea *Turciei*. De altă parte, pentru a

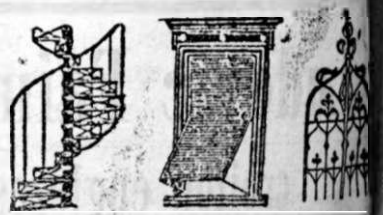

Szántó Dezső Nagyvárad, Szt. János-u. 25.

Iăcătuși pentru edificii.

Telefon 491. ————— Telefon 491.

Primul magazin industrial de rolete delemn din — Oradea-Mare. — Atelier de ferărie. —

un sfârșit vărsării de sânge — nefolositoare — este urgent a risipi ori ce primejdioasă nesigurantă în spiritul acestor populațiuni. Prin urmare, prin decret regal, astăzi Tripolitania și Cyrenaica au fost în mod definitiv și irevocabil supuse deplinei și întregii suveranități a regatului Italiei. Ori care altă soluțiune mai puțin radicală, care ar fi lăsat măcar o umbră de suveranitate nominală a sultanului asupra numitelor provincii, ar fi fost o cauză veșnică de conflicte viitoare între Italia și Turcia, cari ar fi putut în mod fatal să izbucnească mai târziu, chiar împotriva voinței guvernului și în momentul cel mai primejdios pentru pacea europeană. Soluțiunea adoptată de noi este singura care salvează în mod definitiv interesele Italiei, Europei și Turciei. Pacea semnată pe acest temei va îndepărta ori ce cauză de adâncă neînțelegere între Italia și Turcia și noi vom putea mai ușor să inspirăm o nouă politică noastră spre marele interes ce avem întru păstrarea statului quo teritorial în peninsula balcanică, pentru care întărirea împărăției otomane este o condițiune esențială, și pe care o dorim în mod viu, dacă vântul de a se conduce, al Turciei, nu va face cu neputință condițiunilor păcii să fie, cât mai cu putință, conforme intereselor ei legitime și prestigiului ei.

Tripolitania și Cyrenaica au încetat de a face parte din imperiul otoman; însă suntem dispuși astăzi a creștea, cu un lung spirit de împăcare, mijloacele de a regula în modul cel mai potrivit și onorabil pentru Turcia urmările faptelor irevocabil săvârșite.

De sigur că nu am putea păstra aceste intențiuni conciliante, dacă ea s'ar îndărătnici a prelungi în mod ne folositor războiul. Avem totuși încrederea, că opera de concordie a marilor puteri va aduce pe Turcia să ia în considerare deciziuni înțelepte și hotărâtoare, cari să răspundă adevăratelor ei interese și ale întregii lumi civilizate. În ori ce caz, Italia va coopera la aceste rezultate, arătându-se deasemenea dispusă la condițiunile unei păci echitabile, pe cât de decisă la mijloacele cele mai eficace pentru a o impune în cel mai scurt termen posibil.

Puteți lăsa o copie de pe această depeșă ministrului afacerilor străine”.

Semnat **Di San Giuliano.**

Atacul flotei italiene.

În noaptea s'au observat mai multe vase italiene în golful dela Salonic și se așteaptă din moment în moment un atac. Serviciul de pază al portului a fost îndoit și din Constantinopol s'au trimis mai mulți ofițeri, cari să conducă focul artileriei de cetate, în perspectiva unui eventual atac al Italianilor. Populația orașului e foarte neliniștită, deoarece portul nu e întărit dinspre mare și nici minele așezate în adâncimi nu vor putea împiedeca cucerirea orașului, la caz că va fi atacat. Vapoarele văzute la Salonic au plecat spre Akhis și oprindu-se în fața Kashandrei au început bombardarea fortului Caraburnus.

S'a lansat știrea că flota italiană a început bombardarea Chiosului.

O nouă izbândă a Turcilor.

După o depeșă din 3 Noembrie dela granița tunisiană sosită la Agenția locală, Turcii au mai avut o luptă în zilele de 1 și 2 Noembrie reușind victorie. Ei au ocupat cazarma de cavalerie și cartierele Dahara și Zeonia, situate la răsărit și la sud-est în afară din cetate. Turcii au luat patru tunuri, două mitralii, o cantitate de muniții și de provizii. Musulmanii din Tunisia au proclamat boicotarea anti-italiană.

Din istoria armatei italiene.

Presa italiană ridică în stăvila cerului „strălucitele victorii” ale armatei și flotei italiene în Tripolitania. Bombardarea pe coasta ne apărută de Turci, este trimbitată ca o acțiune ne mai pomenită în istorie: bombardarea unor torpiloare turcești, cari, neavând cunoștință de declararea războiului, dedeau salutul convențional vaselor italiene, presa entuziasmată o înalta la o mare victorie navală: iar furibanda Arabilor făcuți prizonieri, cari nu-și apărau decât căminul strămoșesc contra invaziunii, e descrisă de presa italiană ca niște fapte eroice demne de vechii Spartiati.

De aceea găsim interesant și totodată foarte instructiv, a oferi câteva date istorice despre laurii culeși până acum de armata Italiană modernă.

2. Expediția din Crimeea; 1854—55; ca aliata Franței

6 Maiu 1848 lupta dela Santa-Lucia — înfringere;
29 Maiu 1849 lupta dela Curtatone — înfringere;
23 Iulie 1848 lupta dela Roverbela — înfringere;
25 Iulie bătălia dela Custozza — înfringere;
27 Iulie 1848 lupta dela Volta — înfringere;
21 Martie 1849 lupta dela Mortara — înfringere;
23 Martie 1849 bătălia decisivă dela Novara — înfringere.

2. Expediția din Crimeea; 1854—55; ca aliata Franței, Angliei și Turciei, contra Rusiei:

În lupta dela Cernaia, la 16 August 1855, au venit în acțiune numai două batalioane și o baterie italiană.

Pierderile 200 oameni.

La atacul decisiv asupra Sebastopolului, la 8 Septembrie 1855, brigada Cialdini a avut un rol cu totul secundar, nici nu a intrat în acțiune, deoarece Francezii au cucerit Malacovul mai repede decât prevedeau dispozițiunile luate de mareșalul Pelisier.

Pierderile italiene au fost 4 ofițeri și 31 soldați.

În acest război armata italiană număra 28.000 oameni și, precum vedem, nu a cules lauri; în genere Francezii o întrebuințau numai pentru servicii auxiliare.

3. Campania armatelor aliate franco-italiene contra Austriei în anul 1859:

20 Maiu 1859 bătălia dela Montebello — victoria Francezilor;

31 Maiu 1859 lupta dela Palestro — victoria cu ajutorul armatei franceze;

4 Iunie 1859 bătălia dela Magenta — victoria Francezilor; armata italiană nu a luat parte;

7 Iunie 1859 lupta dela Melegnano — victoria Francezilor; armata italiană nu a luat parte;

24 Iunie 1859 bătălia dela Solferino — victoria armatei franceze — cea italiană, care ocupa aripa dreaptă, înfrântă.

4. Campania contra Austriei în alianță cu Prusia, anul 1866:

24 Iunie 1866 bătălia dela Custozza — înfringere;

20 Iulie 1866 bătălia navală dela Lissa — înfringere. Flota italiană a numărat 12 cuirasate, iar cea austriacă numai 7 cuirasate.

5. Campania contra Abesiniilor 1896:

8 Octombrie 1895 lupta dela Amba Aladzi — înfringere;

22 Ianuarie 1896 capitularea colonelului Galliano la Macalle;

1 Martie 1896 bătălia dela Adua — înfringere totală prin negusul Menelik — pierderea întregii artilerii.

Correspondență de pe Murăș.

Propagatorii doinelor românești. — Filiala Societății pentru fond de teatru din Reghin și despărțământul Asociațiunii. — Stările politice.

„Străinilor voi nu le-ați spus

„Că doine ca a noastre nu's”.

Multe vremuri de restriște și multe veacuri întunecate au trecut peste încântătoarea vale a Mureșului. Valuri valuri de barbari au cutrierat ambele țărmuri ale Mureșului. Doinele, inima Românilor au fost izgonite, încât numai prin codru vechi se mai păstrau. Au venit apoi vremuri mai blânde când bietul Român putea să-și mai desfășoare inima cu câte un cântec, câte o doină care a fost sora Românilor, din cele mai depărtate vremuri. Dar timpul cu mersul lui accelerat n'a putut zmulge din inimile românești întreg stratul național și n'a putut zmulge unica și dulcea floare a inimii lui — doina.

Noi Românii de pe Mureș cari am fost aruncați în marea de străini de neamul nostru abia din când în când ne mai putem valida și abia câte un strigăt din când în când le mai ajunge la urechile conducătorilor noștri. Aceasta au înțeles-o mai bine conducătorii clubului național din Reghin: d. Iosif Popescu directorul băncii „Mureșiana” și Dr. Ioan Popescu avocatul cari în dorul lor de a păstra comorile națiunii au chemat la Reghin pe d. Corfescu și d-na.

Artiștii români au cântat următoarele: Aria Meșterului Manole, din opera lui I. Mureșianu, Mănăstirea de Argeș care arie a fost cântată cu o preceziune rară înduioșând inimile publicului. Prindemi-te-aș mândro sara de R. Wagner. Ca

pe Jim de Take Popescu. D-na Corfescu a cântat o arie din opera: „Tosca” de Puccini cu un timbru admirând, apoi o arie din opera Evreica, de Halvey. La concertul soților Corfescu au luat parte și fruntașii sași din Reghin și spre mulțumirea și satisfacția sașilor, soții Corfescu au cântat: „Die beiden Grenadiere” la care Sașii au aplaudat zgomotos. Au mai cântat încă: O arie din Rigoletto, de Verdi, „Ce te legeni codrule” de Shillitti. Minunat a cântat d-na Corfescu: „Du-te dor la badea n sân”, de Take Popescu, d-na Corfescu apoi ne-a mai cântat câteva doine din Ardeal, precum: Moțul, Doina și altele, deșteptând prin acestea simțul și dragostea de doina cari de un timp încoace parecă inteligența noastră începe a părăsi doina (sufletul românului.)

D. Popescu când a conceput ideea unui asemenea concert de principiul propagării doinelor a fost condus.

După concert a urmat dans până la ziuă și mi-a fost dat să văd și pe artiștii noștri petrecându-și atât de frumos. Succesul a fost admirabil și dorim soților Corfescu, din când în când să ne mai ceteze, căci la noi:

„De când cu drumul de fier

„Toate cântecile pier.

Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român încă demult posedă un despărțământ în Reghin, dar demult n'a dat semne de viață mai serioasă până când conducerea ei s'a depus în mâni mai tinere și active. În fruntea acestui despărțământ cultural de prezent stă advocatul din Reghin Dr. Ioan Harșia ca președinte; acest bărbat nu cruță nimic pentru ca mai curând să spargă întunerecul care a cuprins valea Mureșului. O serie de prelegeri populare a aranjat pe râul Gurghiului precum în: Ibănești, Hodac, Cașova ș. a. și își era mai mare dragul când vedeai și auziai pe oameni zicând că: „vin Domnii la noi” și cum se pregăteau cu tot ce puteau și cum alergau în haine de sărbătoare ca să audă frumoasele cuvinte eșite din gurile fruntașilor noștri. În scurtă vreme despărțământul Reghin va înființa câteva biblioteci populare așa mai micuțe pentru că deși despărțământul Reghin e cam vechi, activitatea numai acuma își deschide calea.

În proporție cu despărțământul Reghin, cu mult mai bine stă filiala Societății pentru fond de teatru care abia în anul 1909 s'a înființat și astăzi număra la 40 de membrii. Nu știu să face propagandă mai serioasă, ori apoi pe actualul președinte Iosif Popescu dir. băncii Mureșiana îl ajută mai tare poziția în care se află și posibil și abilitatea în conducere. Aceasta filială abia s'a înființat și deja posedă un capital destul de frumos, și spre ilustrarea celor premerse țin să amintesc modul conducerii aducând un exemplu demn de urmat: „În vara anului 1911 „Filiala” și-a ținut adunarea în Jabeșita la băi, și cu această ocaziune bravul președinte s'a pus în înțelegere cu preoții și învățătorii din jur spre a aranja o petrecere cu producție teatrală pentru ca însuș poporul să vadă însemințarea teatrului românesc și rolul lui în păstrarea limbii, obiceiurilor, porturilor și cântecilor naționale; petrecerea a avut rezultatul dorit, căci publicul a înțeles însemințarea teatrului, și din venitul de 200 cor. jumătate s'a donat fondului cultural; — exemplul vrednic de recomandat. Dorim prosperare acestor două societăți!

Un caz interesant se discută astăzi în comitatul Murăș-Turda și anume: Se povestește că învățătorul Alexiu Grădinar din Idicel-pădure (tractul Reghin) într-o zi de Duminecă se preambila prin comună. O copilă a unui jidov era pe stradă îmbrăcată în haine de sărbătoare și ca poadoabă avea a pantlică cu tricolorul statului ungar. Învățătorul se spune că a rupt pantlica și a aruncat-o. Cineva însă l'a arătat notarului cerceval, iar notrul a făcut arătare criminală contra lui. Cum a fost cazul se va desvăli; știu numai că martori sunt doi Români fruntași din comună, și știu că în scurtă vreme învățătorul va avea pertractarea la tribunalul din Târgul Mureșului. Cum se va isprăvi procesul vom vedea!

Duminecă în 12 Noembrie n. va avea Iosif sfințirea bisericii gr. or. din Gherneșig, sub conducerea esesorului: Nicolae Ivan ca mandatar a Ex. Sale Mitropolitului. Cu această ocaziune tinerimea română din jur va juca o piesă teatrală. Precum am înțeles însă, medicul din localitate

ce făcut arătare că în comună băntuie scarlatină ceace nu e adevărat. Se poate însă judeca care e cauza arătării medicului. Zădărnicierea petrecerii.
G. Ceantea.

INFORMAȚII.

ARAD, 7 Noemvre n. 1911.

— Din cauza sfintei sărbători de mâne, Sf. Dumitru, numărul următor al „Tribunei” va apărea numai Joi seaptea.

— **Promoții.** D. Leonidas Popp din Bichigi (com. Bistrița-Năsăud) a fost promovat la 4 Noemvrie de către universitatea din Budapesta — doctor în medicină.

D. Dr. Sfetcu a depus censura de avocat înaintea comisiei de cenzurare din Târgul-Mureșului. Noul avocat se va stabili la Miercurea (com. Sibiiului).

Felicitările noastre.

— † **Aurel Dobrin** (Delascurta), farmacist, a repauzat în Bucium, la 4 Noemvrie n., în vârstă de 27 ani.

Odihnească în pace!

— † **Melania Ionescu.** Familia regretatei Melania Ionescu publică următorul necrolog:

Subscrișii cu inima frântă de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, prietinelor și cunoșcuților că prea iubita și scumpa noastră fiică **Melania Ionescu** după un morb greu în etate de 22 ani și-a dat nobilul suflet în mâinile creatorului Luni în 24 Octomvrie (6 Nov.) a. c.

Rămășițele pământești ale scumpei defuncte se vor depune spre eterna odihnă Mercuri la orele 12 a. m.

H.-Ciuciu la 24 Oct. (6 Nov.) 1911.

Fie-i țărâna ușoară și memoria etrenă! Dormi în pace nobil suflet!

George Ionescu, not. cerc. ca tată; Rozalia Ionescu nasc. Costina, ca mamă; Lucreția m. Dr. Barbul și Mărioara ca surori; Dr. Eugen Barbul, cumnat.

— † **Gheorghe Gașpar**, preot, membru în direcțiunea institutului „Ancora” din Gataia, a repausat la 5 Noemvrie n.

Odihnească în pace!

Kristoffy — președintele partidului țărănist. Din Ciaba se anunță că partidul țărănist, al cărui președinte a fost deputatul Achim, în conferința sa de Duminecă a ales președinte pe **Kristoffy József**, fost ministru de interne, care a fost ales și deputat în locul lui Achim.

— **Nou proces contra fraților Zsilinszky.** Din Budapesta ni-se telefonează: Curtea de casație luând în desbatere apelul înaintat împotriva achitării fraților Zsilinszky cari l-au omorât pe deputatul Achim, a casat sentința curții cu juri din Giula și a ordonat ținerea din nou a procesului.

Procesul acesta va fi desbătut înaintea Curții cu juri din Budapesta.

— **Cununie.** Lucreția Dâmboiu din Sebeș și Ioan Fătu absolv. de teol. din Herseni își anunță cununia ce se va săvârși Duminecă la 12 Noemvrie st. n. a. c. la orele 3 p. m. în biserica gr. cat. din Sebeș.

Emilia Horșia din Bica și d. Vasile Mărginean, abs. de teol. din Ungurei, își anunță cununia ce va avea loc la 12 Noemvrie n. în biserica gr. cat. din Bica.

Felicitările noastre.

— **Revolta unor marinari francezi.** Din Tula vine știre că marinarii de pe bordul vaporului de război „Danton”, aflător în port s’au răscolit contra ofițerilor și au arborat pe vapor drapelul roșu. Disordinea începuse să iee proporții, când soldații celorlalte vapoare au plecat contra lor. Răscolaiții au opus o vehementă rezistență și numai după un atac cu baioneta a putut fi restabilită liniștea.

— **Inchiderea cârciumelor.** Din Miercurea ni-se scrie: În repetite rânduri cu bucurie am cetit în ziarul nostru că multe reprezentante comunale din motive aprobate de toată lumea au hotărât închiderea cârciumelor în zilele de sărbătoare și Dumineci. Totdeauna aceste brave comune au fost laudate și călduros recomandate și altor comune spre asemenea purcedere.

În zilele acestea Pretura Cercuală din Miercurea, pătrunsă de adevărat simțământ de dragoste și progres, a decis din oficiu asupra 3 comune din pretura Mercurei și anume asupra comunelor *Jina, Dobârca și Ludoș* ca în aceste trei comune cârciumele să se tie toate Duminecile și zilele de sărbători românești închise ziua întregă.

La cetirea rezoluțiunei își salta inima de bucurie auzind motivele umane înșirate acolo cari sunt toate adevărate. Drept aceea zicem: Deie Dumnezeu încă multe astfel de preturi cercuale, căci cu tot dreptul putem afirma că aceasta e calca adevărată a progresului mult așteptat. I. C.

— **Cel mai mare pod al lumii.** În California lângă orașul Auburns se începuse clădirea unui pod de dimensiuni extraordinare, cari dau pe dreptate atribuțiunea de cel mai mare pod al lumii. După cât se telegrafiază din San-Francisco însă — clădirea lui a pro-

vocat o mare nenorocire căci sub greul colosului de fier s’au rupt echelele și au omorit 16 lucrători. Mulți dintre cei ocupați cu lucrările au fost răniți.

x **Damele de elită** întrebuintează la infrumusețarea tein-ului crema Violetta alui **Imre Grets**, care cremă dă culoare albă pielii și o mântuie de bubițe. Se află în toate farmaciile și drogheriile, precum și la **Imre Grets Timișoara-Fabric.**

Trei borcane cremă, 3 săpunuri și 2 poudre 8 con. trimis cu ramburs.

x **Dr. Kertész Seminar juridic.** Cluj, Monstori ut 16. Pregătește foarte conștientos, în timp scurt și în condiții favorabile pentru examene fundamentale, examene de stat, rigoroase în științele de stat și iuridice. La cerere dă informații gratuite!

Atelier de fotografii artistice, de primul rang. Rona și Kinást, Orăștie Vásár tér nr. 4 (ca. lui Hermann). Fotografii și portrete, reproducții după fotografii vechi și noi în mărime naturală, expuneri de obiective speciale pentru interior, acatice, și lucrări în aquarel și olei artistic executate. Cei ce se provoacă la anunțul din „Tribuna” capătă 5% rabat. Fiți cu atențiune la firmă.

x **Gustav Tátray** — Oradea-mare, str. Rákoczy, prăvălia pentru elită, unde se pot cumpăra lucruri de mână, pentru dame precum și necesarii, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 783.

Mișcare culturală și socială.

— Petreceri, concerte. —

11 Noemvrie.

Concert în Orăștie. Reuniunea română de cântări din Orăștie invită la Concertul ce va avea loc în sala mare a hotelului „Central”. Inceputul la orele 8 seara. După concert — danț.

Redactor responsabil: **Iuliu Giurgiu.** „Tribuna” institut tipografic, Nichin și c.

Dr. DUMITRU POPA

Medic universal. Fost medic de clinică și spital.

Specialist în morburii interne, de femei, de copii și de urechi.

— ARAD —

Și-a transpus locuința în strada Deák Ferenc nr. 35. (Librăria diecezană).

Consultat: luni: 8-10 ore a. m. și 2-4 ore p. m.

Leon Tolstol.

148

RĂZBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

— Crede-mă, Sonio, o să înțelegi și vei vedea atunci ce fel de om este. Să nu gândești rău nici de mine nici de el.

Dar Sonia nu se lăsa prinsă de lingusirile prietenei ei. Cu cât Natașa devenea mai insinuantă, cu atât mai severă se făcea Sonia.

— Natașo, zise ea, mi-ai spus să nu-ți pomenesc de asta, dar tu însăși ai început. N’am încredere în el: pentru ce acest mister?

— Iar? exclamă Natașa.

— Natașo, tremur din pricina ta. Mi-e teamă că mergi spre peire-ți, zise Sonia cu glas hotărât, speriată și ea de ce spusese.

Natașa se supără.

— Ei bine, voi merge spre peire — aceasta nu te privește pe dta, numai eu voi suferi. Lasă-mă, lasă-mă, te urăsc!

— Natașo, strigă Sonia speriată.

— Te urăsc, te urăsc, ești dușmana mea.

Ea ieși din odaie.

Din aceea clipă ea o evită pe Sonia și nu mai vorbi cu dânsa.

Dar Sonia veghea.

În ajunul zilei cărui Rostovii trebuiau să părăsească Moscova, Sonia băgă de seamă că Natașa rămase toată dimineața la fereastra din salon, și o mai văzu făcând semn unui ofițer care trecea și pe care Sonia îl luă drept Anatol.

Sonia o supraveghia pe Natașa cu mai multă atențiune.

Ea băgă de seamă că în tot timpul cinei și toată seara, Natașa fu într’o stare curioasă. Ea răspundea pe dos, ridea când nu trebuia și par’că nu știa ce spune.

După ceai, Sonia zări lângă ușa Natașei pe camerista acesteia, care aștepta ca stăpâna ei să fie singură pentru a-i putea vorbi. Sonia o lăsă să intre, ascultă în dosul ușei și află că i-se dădu Natașei o nouă scri-

soare. — Și ea înțelese deodată că Natașa plânse ceva pentru seara aceea.

Ea bătu la ușa Natașei care nu voi să-i deschidă. „Are de gând să fugă cu el” gândi Sonia. „E în stare să facă și asta! A plâns când s’a despărțit de tatăl ei. Da, da, vrea să fugă!... Dar ce pot face eu?... Să-i scriu lui Anatol? Nu are să mă asculte! Să-i scriu lui Pierre, după cum m’a sfătuit prințul Andrei? Dar dacă s’a desfăcut deja de Bolkonsky? Sonia se gândia că a descoperi fapta Mariei Dimitrievna, care avea atâta încredere în Natașa, ar însemna că comite o trădare. „Cu toate acestea, gândea ea stând la pândă în coridorul întunecat, azi sau niciodată trebuie să îmi amintesc de binefacerile pe cari le-am primit în această familie, și să dovedesc iubirea mea pentru Nicolae. Să știu că rămân trei nopți aci, și n’am să ies din coridor. Nu o voi lăsa să plece, nu voi lăsa ca rușii să pătrundă în această familie!”

LXIX.

Planul de a o răpi pe Natașa fusese pregătit de mai multe zile de către Dolohow și în seara în care Sonia se hotărise de a o supraveghia pe Natașa, acest plan trebuia pus în executare.

Funii și articole de funărie se pot cumpăra dela firma

Molnár és Mátrai, mare industrie de articole de funărie în Timișoara-Fabric.

Magazinul și biroul: Séna-tér. 1. Domiciliu și fabrica: Klapka-sor 2

Are în depozit și vinde cu prețuri extraordinare de ieftine: saci de in, cânepă, urzică. Scoarțe din țesătură de in, impenetrabile, saltele și sfoară de legat altoii, precum și alte sfuri la diferite mașini. — Trimitem cu plăcere mustre și lămuriri. Cumpărătorilor vechi le dăm rabat. Comandele se execută prompt.

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

in

KÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Rákóczi-ut 14.
(Lângă Apollo)

Un candidat de avocat cu practică.

Află imediat aplicare în cancelaria mea.
Dr. Gheorghe Drimba,
advocat în Köhalm.

A. Slepák, giuvaergiu și
ceasornicar
Marosvásárhely, Széchenyi-tér 43. sz.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar de aur, argint și nickel, în ceasuri de părete. Giuvaericale fine, cu brillante, obiecte de lux în argint și articole optice. În atelierul meu se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, anume giuvaericale și ceasuri, pe lângă garanță
Prețuri solide! — Serviciu prompt!

O rugare modestă, care nu vă costă nici o obolă, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos. Ziarul nostru roagă pe onoratul public, că la cererea prețurilor cu care sau la orice cumpărare să se provoace că anunțul firmei la cetit în ziarul Tribuna din Arad.

Luca K. Alexievits
pregătitor de haine preoțești
NEOPLANTA — UJVIDÉK.

Recomandă atelierul său asortat cu totfelul de recvizite și haine preoțești de îmbrăcat în vremea stujbei în biserică. Pregătește tot-felul de icoane sfinte legate frumos cu aur și mătăsa, stoaguri, prapore și altele. Icoana Mormântul lui Christos îl face foarte frumos. La cerere trimite catalog și preț-curant gratuit.

Premiat la expoziție cu medalle de aur.

H. PÁLLÁN succesor
Styászni József

prima fabrică ardeleană de biliarde și timplărie în
Kolozsvár, Dávid Ferenc-u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelelor. La cerere trimite instalatorul de biliarde și în provincie. — Ține mare asortiment de biliarde noi și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată la 1875. — La dorință face și țirg de schimb.

Prima tocitorie cu aburi pentru articole de lux și briciuri

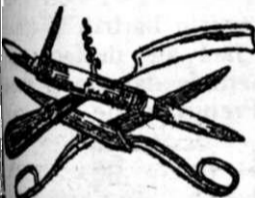
VICTOR TURTURE

VERSEZ, Steriagasse 16.

Bogat depozit de articole de oțel englezesc și franțuzesc. Mașini americane de tuns părul și barba, sistem nou, pietri de

ascuțit englezești, precum și diverse articole de ras și frizat.

Serviciu prompt!
Prețuri ieftine!

M'am tot cugetat, că în scumpetea asta mare, cum aş putea să economisez, ca să mă pot ajunge — cu leafa ce-o am! —

Și m'am convins deja acum, că numai așa pot să ies în curat cu speșele, dacă în voi comanda vestmintele de lipsă la:
GHEORGHE MARIȚA
croitor bărbătesc și de uniforme militare
Arad, Kossuth Lajos-utca 66.

Pregătite în atelierul său propriu.

Anton Juratsch, pantofar pentru domni, dame și copii,
Nagyszeben, Strada Reisper nr. 11.

Recomandă în atenția on. public din loc și provincie

prăvălia sa de încălțăminte

pregătite în atelierul său, după cerințele modei și ortopediei, cu prețuri foarte moderate.

Reparaturi execut ieftin!

Prețurile cele mai moderate!

Material prima calitate!

Serviciu prompt!

Apa-ducte.

Cine doarec apaducte ieftine să se adreseze la antepriza lui
Balázs Mihály, Marosvásárhely, Szentgyörgy-utca 16 sz.

— Primește pelângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de apaducte și canalizare trebuincioasă pentru castele, comune, spitale, casării și școlale. — Specialist în sondaj — Primește pe lângă condiții avantajoase înerea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospecte gratuit. Se angajează pe anul întreg pentru ținerea în bună rinduală a caselor și pentru repararea bazinului closetului. Oferă aparatul pentru clătirea closetelor — nou care nu reclamă spese și de fiecare bucată dă garanță de 3 ani. —

Nici o damă să nu întârzie ași face costumele precum și altă îmbrăcăminte pe stilul englez și francez; pe cari le poate comanda la mine; garantez pentru chic, lucru după jurnalelele cele mai nouă. Serviciu prompt! Pentru damele cari nu sunt din loc, primesc și două probe la zi. — Se poate comanda și prin poștă la cari dau însușirile cele mai urgente. Haine și costume de doliu să fac în 24 de ore. Rugând pentru binevoitorul sprijin semnez cu stimă

George Rummel

croitor englezesc și franțuzesc pentru dame.
Nagyszeben, Str. Honterus Nr. 5.

Mașinile de cusut pentru familie

sunt cele mai perfecte.

Cumpărați numai direct dela fabrică ori în chioscurile noastre, ori prin agenții firmei. Societatea pe acții de mașini de cusut

Singer Co.

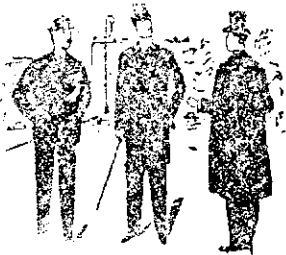
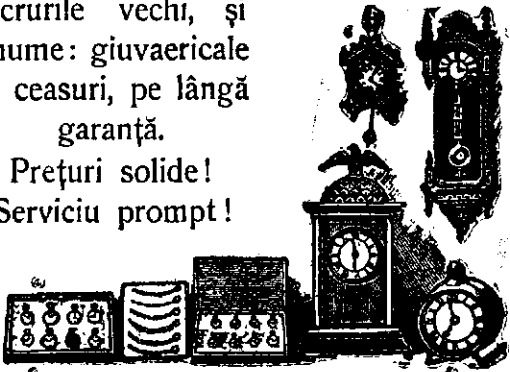
Arad, József Főherceg-ut 9. sz.
(Vis-à-vis de biserica luterană).

La cerere se dă gratuit prospectele de lipsă.

Schapira Arnold
giuvaergiu, ciasornicar și optician,
Brassó, Strada Porții 36.

Mare asortiment în ceasuri de buzunar, de aur, argint și nickel, în ceasuri de perete. Giuvaericale fine, cu briliante, obiecte de lux în argint și articole optice. În atelierul meu se reparaază ca nouă, lucrurile vechi, și anume: giuvaericale și ceasuri, pe lângă garanță.

Prețuri solide!
Serviciu prompt!

Haine, pardesie și paltoane

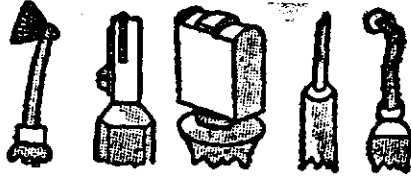
moda cea mai nouă, din stofă modernă, de toamnă și de iarnă, croite admirabil, se pot comanda ieftin la

Mészáros Károly,

croitor de haine bărbătești,
Kolozsvár, Szentegyház-utca. 6.

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

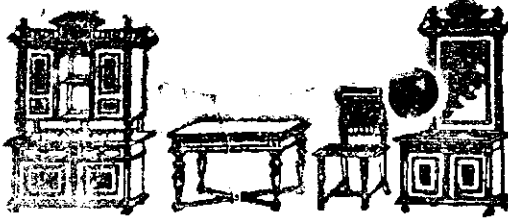

Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de branșe, calitate bună, prețuri moderate. — Comersanților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

MAGAZIN DE MOBILE

Joan Réthi

simplar artistic pentru edificii și mobile, în Sibiu — N.-szeben, Elisabetg. 20.

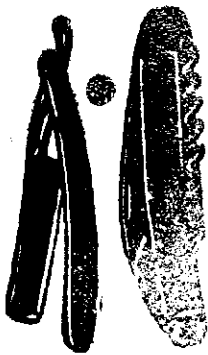

Primește ori-ce lucrări pentru aranjamente de școli, biserici, magazine, birouri și locuințe, deasemenea pentru clădiri, lucrări în cel mai modern stil, pe lângă livrare promptă prețuri moderate și din material uscat. Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

Szighety Sándor

atelier de cuțite și tocilărie artistică
Budapesta, VII., Strada Akácza No 64.
Colțul Străzii Király.

Se recomandă pentru ascuțirea și repararea de foarfece, cuțite, brice și tesacuri de bucătărie în condiții ireproșabile și pr. conv.

Mare depozit de unelte și utensilii pentru barbieri, ca foarfece, brice și curele de ascuțit etc. etc. precum și cuțite de buzunar ș a.

Pentru barbieri se ascut două briciuri gratuit dacă trimite 12 deodată.

Comandele se execută prompt și conștiințios.

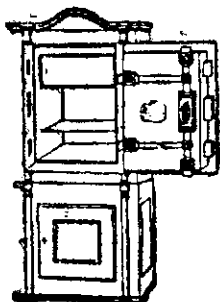
Fabrica budapestană de casse de bani

Gelléri și Schuller

BUDAPEST

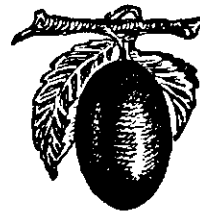
Fabrica: IX., Rákos-utca 4. Depozitul orașenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

Liferanții ministerului de agricultură, de honvezi, căilor ferate ungare și al poștelor.

Efectuiază casse de bani, libere contra focului și spargerilor, casse pancelate pentru păstrarea documentelor.

Catalog gratuit și franco.

In atenția pomicultorilor

Ofer altoi de pruni bosniaci «Balkanska Carica» (Regina balcanului) și «Kraljica Bosne» (Regina Bosniei). — Altoiul de 2 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de

pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la bricarea țuicei și a sligovițului. — Prunii mei sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) de regulă alte soiuri la cari în mijlocul veri cad frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară de Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolă din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garanțăm

Sava T. Kojdić,
mare proprietar în Brečka, Bosnia.

Stefan Fekesházy

Institut de vopsitorie de halne și curățătorie chimică
Bistrița, Fötér 17. Lângă Primăria.

Primește: curățiri lucioase și fine, curățiri de trusouri, albituri de desupt, de masă și albituri de pat; perdele și orice lucrări de branșă aceasta cu prețuri foarte ieftine.

Curățire și vopsitorie chimică

de totfelul de haine pentru bărbați și femei, pardesii și jachete fără ale desface; apă materii de mobile, perdele dantele și altele. Execuție promptă. Prețuri foarte moderate.

P. Bittenbinder

colorator de mătăsuri, curățitor chimic de haine și spălător.

Timișoara — Temesvár.

Centrala: Józsefváros, Fröbel-u. 37.
Filiala: Gyárváros, Fő-utca 27. sz.

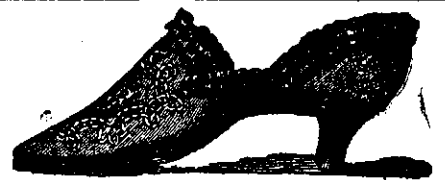
Curăță și colorează, chimic, orice haine de dame, domni și copii, perdele, pânzături și îmbrăcăminte de mobile. — Apoi spală și calcă orice fel de albituri, gulere și mangete. Comande din provincie se fac prompt. Costume bărb. curăț chimic cu 3 cor. Fărbuește totfelul de tort în diferite colori.

Premiat la a. 1902 din partea expoziției industriale din Beclcherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpușar,

— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuși de piele, păslă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

Schwalb Adolf fia Vilmos

tinichigiu și arămier.

Budapest, VII. Verseny-u. 8. Colțul străzii Murányi.

Pregătește totfelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru stupărie, vase pentru miere. Fabricate de specialitate: măsurii de litru din tinichea albă ori nickel, cano pentru olei, lack ori petrolu. facle, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.

Catalog gratuit și franco.

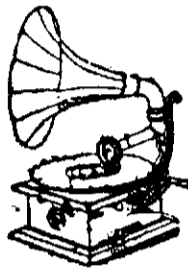
Nici o fabrică de gramafone și cufoane nu poate să lifereze mai ieftin ca

Reich Aladár,

atelier de instrumente muzicale.

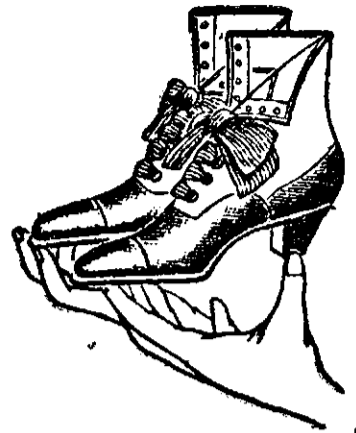
Budapest, VIII., Népszínház-u. 27 T.

Catalog gratuit.

Bencsik Zsigmond în Déva

Oferă: GHETE AMERICANE ȘI FRANCEZE cusute cu mâna în atelierul propriu precum și GHETE GATA, format modern pentru bărbați, femei și copii. *Galoși, ghete comode și pentru gimnastică.* Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri la ghete și creme excelente. Ghete pentru picioare ne-regulate și bolnave le pregătesc după măsură. La comande din provincie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu prompt.

Bordy József,

cojocar-blănar,

Marosvásárhely, Széchenyi-tér Nr. 13.

Recomandă articolele de blănărie și cojocărie, dela cele mai simple până la cele mai complicate. Primește și reparaturi. Imprumută bunde de călătorii și ia spre păstrare în timpul verii, paltoane de iarnă și blane, pe lângă asigurarea contra focului. — Comandele se îndeplinesc prompt, ieftin și cinstit.

Edificare ieftină!

Intrece ori-că e edificare din alt material. Sistemul meu e brevetat Nr. S—5546. Se face prin prepararea în mod propriu al betonului, ori alte materii.

Primesc totfelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de terase, acoperiș fa-cement, învălitori de cement.

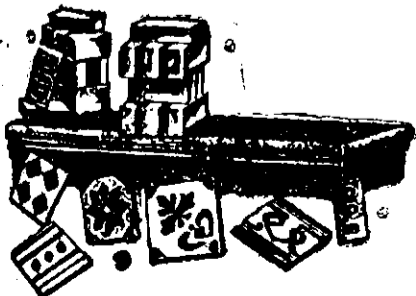
În depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu, țigle, colonne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuală, cement Portland, gips, var stins ș. a. — *Prefuri curente trimit gratuit.*

Iosif Simics

întreprindere de edificare cu beton, fabricant de obiecte de cement și pierte.

Nr. telefonului:
246.

(Casa proprie)
LUGOȘ,
Str. Buziaș 37.

Prima fabrică ungurească de cuțite de mașini și unelte de oțel. Fondată la 1859.

Bartusek Károly

Budapest, VI. ker. Dávid-utca 10. sz.

Singurul specialist în Ungaria pentru fabricarea de unelte mecanice pentru lucrarea lemnului.

Unelte mele taie ca
OTRAVA

și se potrivesc la ori-ce mașină pentru lucrarea lemnului, pentru-că sunt fabricate

din oțel de cea mai bună calitate. Astfel sunt: *cuțitele pentru rînde de mașini, scobitoare; capete de cuțit, ferestraie de mână (horony) și lungime; sfredelile pentru sfredelirea de găuri adânci; cuțite de sfișiere, unelte pentru sfredelire, crepare și fabricarea de cepuri, cu un cuvânt totfelul de unelte mecanice pentru lucrarea lemnului.* — Preface și osiile țitoarelor de cuțite în patru colțuri, **oprite de serviciul superior de industrie, în osie cilindrică și fabrică, după comandă, nouă osii cilindrice pentru ținerea cuțitelor.**

Ori-ce deslușiri se dau în cel mai scurt timp.

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chimică.

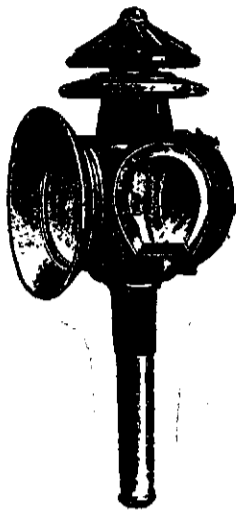
Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite franco.

Omaszta János,
fabricant de lămpi
pentru trăsuri.

Budapest

VIII. Óriás-utca 20/a

Primește comande
de ori-ce lămpi pen-
tru trăsuri și auto-
mobile, — comande
pentru galvanoplas-
tică și ori-ce repara-
turi de branșe.

Ghete

moderne, din piele trainică pentru
domni, dame și copii, se pot cum-
păra mai ieftin în prăvălia luiEberstein Henrik,
Lugoj, (Edificiul Bazar.)Articole de casă de sticlă și porcelan, utensilii culinare,
articole de argint, nickel și aramă, lampe, rame și picioare
la aparate fotografice, cuțite, furculițe și linguri de alpaca
și argint, articole de oțel »Sollingen«. — Mobile de fier,
cămine perpetice, sobe, articole de toaletă și turiști, cu
prețurile cele mai ieftine — se pot cumpăra la firma:

JOSEF JIKELI

SIBIU—HERMANNSTADT, Strada Cisnădiei 47.

Cele mai bune

— orologie —

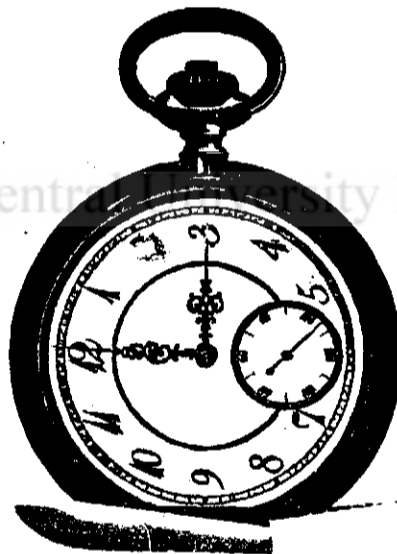
— cele mai solide și cele mai după modă —

— juvaericeale —

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă che-
zășie de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea
mai bună prăvălie în aceasta privință în
întreaga Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier în SZEGED.

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.
Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit care îl cer cu
provocare la ziarul Tribuna. (ad. scriu că a citit anunțul în Trib.)
Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

S'A DESCHIS

prăvălia de pardesie de dame

György Menyhért & Co.

Arad, piața Andrássy Nr. 8.

Nr. telefonului 855.

Vis-à-vis de biserica Minorităților.

Nr. telefonului 855.

Mare asortiment în noutăți englezești de cea mai elegantă formă; modele originale în par-
desii de dame și domnișoare pe lângă prețuri ieftine, fixe. — Comandele după măsură se
execută în timp scurt. — În provincie la cerere se trimit mostre.